

קדם יי. מקרבין קרבן, בזכו: לה וערבה ליהוה מנחת יהודה
וירושלם פימי עולם וכשנים קדמניות: ויתקבל, קדם יי.
קרבן אנש יהודה, ויתבי ירשלם. פיומי עלמא, וכשנין, דמלקדמין:

(גאלנו יהודה צבאות שמו קדוש ישראל:)

(פרקנא. יי צבאות, שמיה. קדישא, דישאל:)

על דא יתברך וישתבח, שמה רבא קדישא. די לעילא, חיא וקמא. מברך הוא לעלם,
ולעלמי עלמיה:

דדד לנחת שבת
ושני וחמישי

ויצא יעקב

תפסיר רס"ג

(י) ת'ם כ'רג יעקוב מן ביר סבע.
ל'מצי אלי' חרן: יא) פואפי'
אלמוצע אלכ'אין. ובאות ת'ם
אד' ג'אפת אלשטס. ואכ'ד'

ויצא יעקב מבאר שבע

וילך חרנה: ונפק יעקב מבאר

שבע. ואזל לחרן: ויפגע

במקום וילן שם כי-בא השמש ויקח מאבני

— רש"י —

האמור בנעמי ורות: וילך חרנה. יצא ללכת
לחרן: יא ויפגע במקום. לא הזכיר הכתוב
באיזה מקום אלא במקום הנזכר במקום
אחר, הוא הר המוריה שנאמר בו (לעיל כז ז)
וירא את המקום מרחוק: ויפגע. כמו (יכושע
טז ז) ופגע ביריחו, (שם יט יא) ופגע בדבשת.
ורבותינו פרשו לשון תפלה כמו (ירמיה ז טז)
ואל תפגע בי, ולמדנו שתקן תפלת ערבית.
ושנה הכתוב ולא כתב ויתפלל, ללמדך
שקפצה לו הארץ, כמו שמפורש בפרק גיד
הנשה (חלין טז ב): כי בא השמש. היה לו

ויצא יעקב. על ידי שבשכיל שרעות בנות
בנען בעיני יצחק אביו הלך עשו אל
ישמעאל, הפסיק הענין בפרשתו של יעקב
וכתב (לעיל כח ו) וירא עשו כי ברך וגו',
ומשגמר חזר לענין הראשון: ויצא יעקב
מבאר שבע. לא היה צריך לכתוב אלא
וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו, אלא
מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם,
שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיהה
הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיהה
פנה הדרה וכן (רות 6 ז) ותיצא מן המקום.

תפסיר רס"ג

הַמָּקוֹם וַיֵּשֶׁב מְרֹאֲשֵׁתוֹ
וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא: וְעָרַע
בְּאַתְרָא. וּבֵת תַּמָּן אָרִי עַל שְׁמִשָּׁא.
וּנְסִיב מֵאֲבִי אֶתְרָא. וְשׁוּי אִיסְדוּהִי.
וּשְׁכִיב בְּאַתְרָא הַהוּא: יב וַיַּחֲלֹם
וַהֲנֶה סֶלֶם מֵצֵב אֲרֻצָּה
וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה
וַהֲנֶה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עָלָיו
וַיֵּרְדִּים בּוֹ: וַחֲלֹם. וְהָא סוּלְמָא נְעִיץ

מִן חֲגֹאֲרֵת אֶלְמוּצִיעַ. וְצִיֵּירָהָא
מִתּוֹסְדָה. וְנָאֵם פִּיהּ: יב) פְּרָאִי
חֲלֵמָא. כְּאֵן סִלְמָא מְנַתְּצָבָא
עָלָי אֶלְאֲרִץ. וְרֹאסָהּ יִדְאֵנִי
אֶלְסִמָּא. וּמִלְאִיכָהּ אֱלֹלָה.
תַּצְעֵד וְתַנְזֵל פִּיהּ: יג) וְאֶדְיָא
בְּנוֹר אֱלֹלָה. וְאֶקֶף אֶמְאֻמָּה
וְקָאֵל. אָנָּא אֱלֹלָה. אֱלֹאֵה
אַבְרָהִים אָבִיד. וְאַלְאֵה יִצְחָק.
אֶלְאֲרִץ. אֱלֹתִי אֲנֹת נָאִים
עָלֶיהָ. לֶךְ אַעֲטִיהָ וּלְנִסְלָךְ:

בְּאַרְעָא. וְרִישִׁיהָ מָטִי עַד צִית שְׁמַיָא. וְהָא מַלְאֲכֵי דִיִּי. סִלְקִין וְנַחְתִּין
בֵּיהּ: יג) וַהֲנֶה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיד וְאֱלֹהֵי יִצְחָק הָאֲרִץ אֲשֶׁר
אָתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ לֶךְ אֶתְנַנֶּה וּלְזֹרְעֶךָ: וְהָא יִקְרָא
דִּי. מַעֲתֵד עָלוּהִי וַיֹּאמֶר. אָנָּא יי. אֱלֹהִיהָ דְאַבְרָהָם אָבִיד. וְאֱלֹהִיהָ

— רס"ג —

עוֹלָם תַּחֲלֵה וְאַחַר כֵּן יוֹרְדִים מַלְאֲכִים
שְׁלוּוָהוּ בְּאֶרֶץ אֵין יוֹצְאִים חוּצָה לְאֶרֶץ וְעָלוּ
לְרֻקִיעַ. וַיֵּרְדּוּ מַלְאֲכֵי חוּצָה לְאֶרֶץ לְלוּוֹתוֹ:
יג) נֹצֵב עָלָיו. לְשִׁמְרוֹ: וְאֱלֹהֵי יִצְחָק. אֵף עַל
פִּי שְׁלֵא מְצִינוּ בַּמִּקְרָא שְׁיַחַד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁמוֹ עַל הַצְּדִיקִים בְּחַיֵּיהֶם לְכַתּוּב
אֱלֹהֵי פְלוֹנִי, מְשׁוּם שְׁנַאֲמַר (מִיִּז טו טו) הֵן
בְּקִדּוּשׁוֹ לֹא יִאֲמִין, כֵּאֵן יִיחַד שְׁמוֹ עַל יִצְחָק
לְפִי שְׁכָהוּ עֵינָיו וְכִלּוּא הָיָה בְּבֵית, וְהָרִי הוּא
כְּמֹת, וַיֵּצֵר הָרַע פֶּסֶק מִמֶּנּוּ: שֹׁכֵב עָלֶיהָ.
קִפְל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
תַּחֲתֵיהּ רָמּוּ לוֹ שְׁתַּהֲא נַחָה לְכַבֵּשׁ לְבָנָיו:

לְכַתּוּב וַיֵּבֶא הַשֹּׁמֵשׁ. כִּי בָא הַשֹּׁמֵשׁ, מִשְׁמַע
שְׁשֻׁקְעָה לוֹ חֲמָה פְתָאֵם שְׁלֵא בְּעוֹנָתָה כְּדִי
שְׁלִין שֵׁם: וַיֵּשֶׁב מְרֹאֲשֵׁתוֹ. עֲשָׂאֵן כְּמִין
מְרֹב סָבִיב לְרֹאשׁוֹ שְׁהִיָּה יִרָא מִפְּנֵי חַיּוֹת
רְעוֹת. הַתְּחִילוּ מְרִיבוֹת זֶה עִם זֶה, זֹאת אוֹמֶרֶת
עָלַי יִנִּיחַ צְדִיק אֶת רֹאשׁוֹ, וְזֹאת אוֹמֶרֶת עָלַי
יִנִּיחַ, מִיָּד עֲשָׂאֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶבֶן אַחַת,
וְהוּא שְׁנַאֲמַר (פֶּסוּק יח) וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר
שֵׁם מְרֹאֲשֵׁתוֹ: וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא. לְשׁוֹן
מַעוֹט בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֹׁכֵב, אֲבָל אֶרְבַּע עֶשְׂרֵה
שָׁנִים שְׁשֻׁמֵּשׁ בְּבֵית עֶבֶר לֹא שֹׁכֵב בְּלִילָה,
שְׁהִיָּה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה: יז עוֹלָם וַיֵּרְדִּים.

תפסיר דס"ג

(יד) ויפון נסלך כתרואב
אלארץ. ותנמו גרבא ושרקא
ושמאלא וגנובא. ויתבארך
בך. גמיע עשאר אלארץ
ובנסלך: טו) והאנא מעד.
אחפצ'ך אין מא סלכת. וארדך
אלי' הדיא אלבלה. לא אתרפך.
אלי' אן אפי לך. במא ועדתך:
טז) פאסתיקין יעקוב מן נומה.
וקאל. אדן נור אללה פי הדיא

דיצחק. ארעא. דאת שביב עליה. לך
אתננה ולבנך: יז) והיה זרעך
בעפר הארץ ופרעת ימה
וקדמה וצפנה ונגבה
ונברכו בך כל משפחת
האדמה וזרעך: ויהו בנך
סגיאין בעפרא דארעא. ותתקף.
למערבא ולמדנחא ולצפונא ולדרומא.

ויתברכו בדילך. כל זרעית ארעא ובדיל בנך: טו) והנה אנכי
עמך ושמרתיך בכל אשר-תלך והשבותיך
אל-האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר
אם-עשיתי את אשר-דברתי לך: והא מימרי
בסעודך. ואטרנד בכל אתר דתהך. ואתיבנך. לארעא הדיא. ארי לא
אשבקנך. עד דאעביד. ית דמלילית לך: טז) וייקץ יעקב
משנתו ויאמר אכן יש יהוה במקום הזה
ואנכי לא ידעתי: ואתער יעקב משינתיה. ואמר. בקושטא

— רש"י —

יד ופרעת. וזוקת. כמו (שמות 6 יב) וכן ופרוץ: יקרא לך זרע. אלא כי ביצחק. ולא כל.
טו אנכי עמך. לפי שהיה ירא מעשו ומלכו: יצחק וכן כל לי ולך ולו ולכם הסמוכים
עד אשר אם עשיתי. אם משמש בלשון אצל דבור. משמשים לשון על. וזה.
כי דברתי לך. לצרפך ועליך. מה יוכיח שהרי עם יעקב לא דבר קדם לכן:
והבטחתי לאברהם על זרעו. לך הבטחתי ולא לעשו. שלא אמרתי לו כי יצחק
ישנתי במקום קדוש כזה:

וזלך הדקדוק: טו כי לא אעזבך. הקמץ שבז"ן חטף כי הוא במקום חולם והמאריך באל"ף,
והעולם קורין אותו בהרחבה ומניעים השוא שבבי"ת והוא טעות. וכצ"ל בתיבת אעבדך,
לחטפו כתיבת אעזבך:

תפסיר רס"ג

יִקְרָא דַּיִי. שְׂרִי בְּאַתְרָא הַדִּין, וְאַנָּא לָא

אַלְמוּצֵעַ. וְאַנָּא לֹם אַעֲלֵם:

הוֹיִתִּי יָדַע: ^{יז} וַיִּרְא וַיֹּאמֶר מַה-

(יז) פִּכְיָאָף וְקָאָל. מָא אַכְיָף

נֹרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה

הַדִּיא אַלְמוּצֵעַ. וּמָא הַדִּיא

בִּי אִם-בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה

אַלֵּא בֵּית אֱלֹהִי. וְהַדִּיא בָּאָב

אַלְסָמָא: (יח) פִּאָדִלָג יַעֲקֹב

שַׁעַר הַשָּׁמַיִם: וּדְחִיל וַאֲמַר. מָא

דְּחִילוֹ אַתְרָא הַדִּין. לִית דִּין אַתְרֵהּ הַדִּיוּט. אֱלֹהִין אַתְרֵהּ דְּרַעְוָא בֵּיהּ מִן

קָדָם יִי. וְדִין תִּרַע קָבִיל שְׁמִיא: ^{יח} וַיִּשְׁכֵּם יַעֲקֹב

בַּבֶּקֶר וַיִּקַּח אֶת-הָאֵבֶן אֲשֶׁר-שָׁם מִרְאֲשֹׁתָיו

— כ"י —

עד בית אל, וזהו ויפגע במקום. [ואם תאמר וישעבר יעקב על בית המקדש מדוע לא עָבָדוּ שָׁם, אִידֵּהוּ לֹא יָהֵב לְבִיהּ לְהַתְפַּלֵּל בְּמָקוֹם שֶׁהַתְּפִלָּה אֲבוּתִי, וּמִן הַשָּׁמַיִם יַעֲבֹדֵהוּ, אִידֵּהוּ עַד חָרֵן אֵל כְּדֶאֱמַרִּין בְּפֶרֶק גִּיד הַנָּשָׂה (חולין נ"א ז), וְקָרָא מוֹכִיחַ וַיִּלָּךְ חֲרָנָה, כִּי מָטָא לְחָרֵן אָמַר אֲפֹשֶׁר שְׁעֵבְרָתִי עַל מָקוֹם שֶׁהַתְּפִלָּה אֲבוּתִי וְלֹא הַתְּפִלָּה בּוֹ, יָהֵב דַּעְתִּיהּ לְמַהֲדֵר וְחֹזֵר עַד בֵּית אֵל וְקִפְצָה לֹא הָאֶרֶץ: מַה נֹּרָא. תִּרְגֹּם מַה דְּחִילוֹ אַתְרָא הַדִּין. דְּחִילוֹ שֵׁם דְּבֶרֶךְ הוּא, כְּמוֹ סוּכְלָתָנִי, וְכִסּוֹ לְמַלְבָּשׁ: וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם. מָקוֹם תְּפִלָּה לְעֹלֹת תְּפִלָּתָם הַשְׁמִימָה. וּמִדְּרָשׁוֹ שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֹמֶלָה מְבֹרָךְ בְּנֶגֶד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֹמֶלָה

יִי כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בֶן זְמֵרָה הַסֵּלֶם הָיָה עוֹמֵד בְּבֶאֱרָשֶׁבַע וְאֶמְצַע שְׁפּוּעוֹ מְגִיעַ בְּנֶגֶד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שְׁבָאֵר שְׁבַע עוֹמֵד בְּדֶרֶם שְׁלֹמֶלָה וְיִרְוֶשְׁלַיִם בְּצִפּוֹנָה בְּגִבּוֹל שְׁבִין יְהוּדָה וּבְנִימִין, וּבֵית אֵל הָיָה בְּצִפּוֹן שְׁלֹמֶלָה בְּנִימִין בְּגִבּוֹל שְׁבִין בְּנִימִין וּבִין בְּנֵי יוֹסֵף, נִמְצָא סֵלֶם שְׂרָגְלִיו בְּבֶאֱרָשֶׁבַע וְרָאשׁוֹ בְּבֵית אֵל מְגִיעַ אֶמְצַע שְׁפּוּעוֹ נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם. וְכִלְפֵי שְׁאֲמָרוֹ רַבּוּתֵנוּ שְׁאֲמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צָדִיק זֶה בָּא לְבֵית מְלוֹנִי וַיִּפְטֹר בְּלֹא לִינָה, וְעוֹד אָמְרוּ יַעֲקֹב קָרָאָה לִירְוֶשְׁלַיִם בֵּית אֵל וְזוֹ לֹזָה הִיא וְלֹא יְרוּשָׁלַיִם וּמִהִיכָן לְמִדּוֹ לֹמַר כֵּן. אֹמֵר אֲנִי שְׁנַעֲקֶר הָרַח הַמְּוֹרִיָּה וּבָא לְכָאן, וְזֶהוּ הִיא קְפִיצַת הָאֶרֶץ הָאֲמֹרָה בְּשָׁחִיטַת חָלִין (חולין נ"א ז), שְׁבָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְקִרְאָתוֹ

זֶלֶק הַדְּקָדוּק: ^{יז} אֵבֶן יֵשׁ יִי. תִּרְגֹּם שְׂרִי, רִי"ש בַּחִירָק. כִּי כִשְׁהַקְרִיב אֲבִרָהּ לִיצְחָק ע"ג הַמִּזְבֵּחַ חֲנָה שֵׁם כְּבוֹד ה' לַעַת הַצּוּרָה לְבַד כִּי מוֹכֵן הוּא לְהַשְׁרָאָה שְׁכִינָה לַעַת הַצּוּרָה אֲמַנָּם לֹא בְּקִבְיָעוֹת. וְכֵן הַתִּרְגוּם בִּפ' יִתְרוֹ אֲשֶׁר הוּא חוֹנָה שֵׁם, שְׂרִי בַחִירָק. כִּי לֹא הִיָּה שֵׁם בְּקִבְיָעוֹת. וְאִף שֵׁם לִשׁוֹן הַפְּסוּק חוֹנָה וּמִשְׁמַע לִשׁוֹן הוּוָה, הִנֵּה הַהוּוָה מִשְׁמַע עֶבֶר וְעֵתִיד כִּמ"שׁ הַמְדַּקְדָּקִים. אֲמַנָּם בְּדִנְיָאֵל אָמַר וְנִהוּרָא עֲמִיה שְׂרִי, שֵׁם בָּא לְהוֹרוֹת דְּבַר תְּמִידִי שְׂאִין לֹא הַפְּסוּק לַעֲוֹלָם. וְעַדִּין צִל"ע עִם תִּרְגוּם אֲשֶׁר עֲמִי עוֹמֵד עֲלֶיהָ, דְּנִקְרָא בְּצִירֵי שְׂרִי עֲלֶיהָ:

שִׁמּוֹן הַמְּוֹרִיָּה (י) אֵין זֶה. הַמְּנַהֵג לְהַפְרִיד מִעֵט בֵּין תִּיבּוֹת אֵלוֹ.

תפסיר רס"ג

באלג'דאה. ואכיד' אלחג'ר
אלד'י געלהא מתוסדה.
וגעלהא דכה. וצב דהנא עלי
ראסהא: (ט) וסמא דאלד'
אלמוצע בית אל. ופאן אסם
אלקריה אולא לוז: (כ) פנד'ר
יעקוב נד'רא וקאל. אן פאן
אללה מעי, וחפצ'ני פי אלטרין
אלד'י אנא סאלכה. ורוקני
כפזא אפלה ותיובא אלבסה:
(כא) ורגעת בסלאם אלי בית
אבי. ופאן אללה לי וליא:

**וַיִּשָּׂם אֶת־הַמִּצְבָּה וַיִּצָּק
שָׁמֶן עַל־רֹאשָׁהּ: וַאֲקֻדִּים יַעֲקֹב
בַּצִּפְרָא. וַנְּסִיב יֵת אַבְנָא דְשׁוּי אִיסְדוּהִי.
וְשׁוּי יֵתָה קָמָא. וַאֲרִיק מִשְׁחָא עַל רִישָׁהּ:
וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הַמָּקוֹם
הַהוּא בֵּית־אֵל וְאוּלָם לֹוז
שֵׁם־הָעִיר לְרֹאשְׁנָה: וַקְרָא.
יֵת שְׁמִיה דְּאֶתְרָא הַהוּא בֵּית אֵל. וּבְרַם,
לֹוז שְׁמֵה דְקֶרְתָּא מְלֻקְדָּמִין: כּ וַיֵּדֶר
יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם־יְהִיָּהּ**

**אֱלֹהִים עֲמָדִי וּשְׁמִרְנִי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי
הוֹלֵךְ וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ: וְקִיָּים
יַעֲקֹב קִיָּים לְמִימְרָא. אִם יְהִי מִימְרָא דִּי בְּסַעְדִּי. וַיִּשְׁרַנְנִי בְּאוֹרְחָא הָדָא
דְּאַנָּא אָזִיל. וַיִּתֵּן לִי לֶחִים. לְמִיכַל וּכְסוּ לְמַלְבָּשׁ: כּא וּשְׁבַתִּי
בְּשָׁלוֹם אֶל־בֵּית אָבִי וְהָיָה יְהוָה לִי לְאֱלֹהִים:
וְאֶתּוּב בְּשָׁלוֹם לְבֵית אָבִא. וְהִי מִימְרָא דִּי לִי לְאֱלֹהִי:**

• רש"י •

כּ אִם יְהִיָּה אֱלֹהִים עֲמָדִי. אִם יִשְׁמֹר לִי
הַבְּטָחוֹת הַלְלוּ שְׁהַבְטִיחֵנִי לַהֲיוֹת עֲמָדִי, כְּמוֹ
שָׁאֲמַר לִי (פסוק טו) וְהָיָה אֲנֹכִי עֲמָדִי:
וּשְׁמִרְנִי. כְּמוֹ שָׁאֲמַר לִי (פסוק טו) וּשְׁמִרְתִּיךְ
בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ: וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל. כְּמוֹ
שָׁאֲמַר (פסוק טו) כִּי לֹא אֶעְזָבְךָ, וְהִמְבִּקֵּשׁ לָחֶם
הוּא קְרוֹי גְּעֻזָּב, שְׁנֵאֲמַר (תהלים לו כב) וְלֹא
רְאִיתִי צָדִיק גְּעֻזָּב וְזָרְעוֹ מִבִּקְשׁ לָחֶם:

כּא וּשְׁבַתִּי. כְּמוֹ שָׁאֲמַר לִי (פסוק טו)
וְהַשְׁבִּיתִיךָ אֵל הָאֲדָמָה: בְּשָׁלוֹם. שְׁלָם
מִן הַחֲטָא, שְׁלָא אֶלְמַד מִדְּרָכֵי לְבָן:
וְהָיָה ה' לִי לְאֱלֹהִים. שְׁיַחֲוֹל שְׁמוֹ עָלַי
מִתְחַלָּה וְעַד סוּף, שְׁלָא יִמְצָא פְּסוּל בְּזָרְעִי,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (פסוק טו) אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ,
וְהַבְטָחָה זוֹ הַבְטִיחַ לְאַבְרָהָם, שְׁנֵאֲמַר (שם יז)
לַהֲיוֹת לָךְ לְאֱלֹהִים וּלְזָרְעֶךָ אַחֲרָיִךְ:

תפסיר רס"ג

כב וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר־
שָׁמַתִּי מִצְבָּה יִהְיֶה בֵּית
אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תֵּתֵן־לִי
עֹשֶׂר אֲעֹשְׂרֶנּוּ לָךְ: וְאֵבֶן הַזֹּאת.
דְּשׁוּיָתִי קָמָא. תְּהִי דְאִיְהִי פִלַח עֲלֵה קָדָם
י. וְכָל דְּתִתִּין לִי חֵד מִן עֶסְרָא
אֲפֹרְשִׁנִיה קָדָמְךָ: ספרי
תוס' ב (עני)
כט א וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו
וַיִּלֶךְ אֶרֶצָה בְּנֵי־קָדָם: וְנָטַל

כב) פֶּאן הַדְּיָה אֲלֹהֵיגֵר. אֲלֵדִי
גְעֻלְתָּהּ דְּכָה. יָכוֹן לִי בֵּית
אֱלֹהִים. וְכָל מֵא תְרוּקְנִי אֲעֹשֶׂרָה
לָךְ: כט א) פֶּרְפֵּעַ יַעֲקֹב
רִגְלִיה. וּמִצְיָ אֱלִי בִלְדִי אֲהֵל
אֲלֹשְׁרָק: ב) פֶּרְאִי פֶּאֲדִיא
בְּבִיר פִּי אֲלֻצְתָּרָא. וְאֲדִי
בְּתִלְאֲתִיה קְטוּעַ מִן אֲלֻגִּנִים
רֶאבְצִיה עֲנִדְהָא. לֹאן מִנְהָא
יִסְקוֹן אֲלֻקְטוּעַ. וְצִכְרִיה עֲצִימָה
עֲלִי פֶּאֲהָא: ג) וְכָאן אֲדִיא
אֲגַתְמַע אֱלִי תִים רֵעָא

יַעֲקֹב רִגְלוֹהִי: וְאָזַל לְאֶרֶע בְּנֵי מִדְנָחָא: ב וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר
בְּשׂוּדָה וְהִנֵּה־שָׁם שְׁלֹשָׁה עֶדְרֵי עֶאן רִבְעִים
עָלֶיהָ פִּי מִן־הַבְּאֵר הַהוּא יִשְׁקוּ הָעֶדְרִים
וְהָאֵבֶן גְּדֻלָּה עַל־פִּי הַבְּאֵר: וְחִזָּא וְהָא בִּירָא בְּחֻקָּא.
וְהָא תַּמָּן. תִּלְתָּא עֶדְרִין דְּעָן רִבְעִין עֲלֵה. אֲרִי מִן בִּירָא הָהִיא. מִשְׁקָן
עֶדְרִיא. וְאֵבֶן רַבָּתָא עַל פּוּמָא דְּבִירָא: ג וְנֶאֱסָפוּ־שָׁמָּה
כָּל־הָעֶדְרִים וַגְּלָלוּ אֶת־הָאֵבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר

— רס"י —

כב וְהָאֵבֶן הַזֹּאת. כָּךְ תִּפְרֹשׁ וִי' ז' שֶׁל
וְהָאֵבֶן, אִם תַּעֲשֶׂה לִּי אֶת אֱלֹהִי, אִף אֲנִי
אֲעֹשֶׂה זֹאת: וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי
מִצְבָּה וּגו'. בְּתִרְגוּמוֹ אֲהִי פִלַח עֲלֵה קָדָם ה'
וְכֵן עָשָׂה בְּשׁוּבוֹ מִפְּדֵן אֲרָם, כְּשֶׁאָמַר לוֹ (לְקַמֵּן
לכ 6) קוּם עֲלֵה בֵּית אֵל, מִה נֶאֱמַר שָׁם
(שס יד) וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מִצְבָּה וּגו' וַיִּסֵּף עָלֶיהָ נֶסֶךְ:
כט 6 וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב רִגְלָיו. מִשְׁנֵתְּבִשׁוֹר בְּשׁוּרָה
טוֹבָה שְׁהוּבְטַח בְּשִׁמְרִיהָ, נִשָּׂא לְבֹא אֶת רִגְלָיו
וְנִעְשָׂה קַל לִלְכֹת. כָּךְ מִפְּרֹשׁ בְּבִרְאשִׁית רַבָּה
(ע ח): 3 יִשְׁקוּ הָעֶדְרִים. מִשְׁקִים הָרֹעִים אֶת
הָעֶדְרִים, וְהַמְקָרָא דְּכָר בְּלִשׁוֹן קִצְרָה:
ג וְנֶאֱסָפוּ. רִגְלִים הָיוּ לְהֶאָסֵף לְפִי שְׁהִיְתָה
הָאֵבֶן גְּדוּלָּה: וַגְּלָלוּ. וְגוֹלְלִין וְתִרְגוּמוֹ

תפסיר רס"ג

אלקטוע. דחרגו אלחגר ען פם
אלביר. וסקן אלג'נם. ת'ם
רדוהא אלי' מוצ'עהא: ד) קאל
להם יעקוב. מן אין אנתם יא
אכ'וה. קאלו נחן מן חרן:
ה) קאל להם. הל תערפו לבן
אבן נחור. קאלו נעם: ו) קאל
אהו סאלם. קאלו נעם. והודיא
רחל אבנתה. גאיה מע אלג'נם:
ז) פקאל להם. הודיא אלנהאר
עאדה כביר. וליס הו וקת
אנצ'מאם אלמאשיה. אסקן

וְהִשְׁקוּ אֶת־הָעֵאן וְהִשְׁיִבוּ
אֶת־הָאֵבֶן עַל־פִּי הַבְּאֵר
לְמַקְמָהּ: וּמִתְּפֹנְשֵׁין לְתֵמָן כָּל
עֹדְרֵיא. וּמִגְנֹדְרִין יֵת אֲבָנָא מַעַל פּוּמָא
דְּבִירָא. וּמִשְׁקֵן יֵת עָנָא. וּמִתִּיבִין יֵת
אֲבָנָא. עַל פּוּמָא דְּבִירָא לְאַתְרָהּ:
וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אֲחֵי
מֵאִין אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מִחָרָן
אֲנַחְנוּ: וַאֲמַר לְהוּן יַעֲקֹב. אֲחֵי מִנָּן

אֲתוּן. וַאֲמַרוּ מִחָרָן אֲנַחְנָא: וַיֹּאמֶר לָהֶם הִידְעָתֶם
אֶת־לִבְּךָ בֶּן־נְחֹר וַיֹּאמְרוּ יִדְעָנוּ: וַאֲמַר לְהוּן.
הִידְעָתוֹן יֵת לִבְּךָ בֶּר נְחֹר. וַאֲמַרוּ יִדְעִין: וַיֹּאמֶר לָהֶם
הַשְׁלֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שְׁלֹם וְהִנֵּה רַחֵל בָּתּוֹ בָּאָה
עִם־הָעֵאן: וַאֲמַר לְהוּן הַשְׁלֵם לִיָּהּ. וַאֲמַרוּ שְׁלֵם. וְהָא רַחֵל
בִּרְתִּיָּהּ. אֲתִיָּא עִם עָנָא: וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל

— רס"י —

וּמִגְנֹדְרִין. כָּל לְשׁוֹן הִנֵּה מִשְׁתַּנָּה לְדַבֵּר הָרֵאשׁוֹן לְשׁוֹן עוֹשָׂה, וְהַשְׁנִי לְשׁוֹן עֲשֻׁתָּה:
בְּלִשׁוֹן עֲתִיד וּבְלִשׁוֹן עָבֵר לְפִי שְׁפָל דְּבַר ז' הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל. לְפִי שְׂרָאָה אוֹתָם
הַהוּנָה תְּמִיד כְּבֵר הָיָה וְעֲתִיד לְהִיּוֹת: רֹבְצִים, כְּסָבוֹר שְׂרוּצִים לְאַסּוּף הַמִּקְנֶה
וְהִשְׁיִבוּ. תְּרַגּוּמוֹ וּמִתִּיבִין: וּבָאָה עִם הָעֵאן. הַפִּיָּתָה וְלֹא יָרְעוּ עוֹד, אָמַר לָהֶם הֵן עוֹד
הַשְׁעֵם בִּאלִ"ף, וְתְרַגּוּמוֹ אֲתִיָּא. (פסוק ט) וְרַחֵל בָּאָה, הַשְׁעֵם לְמַעַלָּה בְּבִי"ת וְתְרַגּוּמוֹ אֲתִתָּה.
שְׁלָמָתָם פְּעֻלַּת הַיּוֹם, וְאִם הַבְּהֵמוֹת שְׁלָכָם

זוֹלָק הַדְּקָדוּק: הִידְעָתֶם. הַשּׁוּא שְׂבִי"ד נח כי אין מאריך בה"א בכל התיגאן ובדפוסים
הראשנים. והיו"ד במבטא יוצאה עם הה"א כאלו אמר הי דעתם והוא פשוט. ועיין במחברת
שבריש התאג. וכמו הילדים, היחברך. שוב ראיתי בתאג שכתב מהרי"ב שכתב ע"ז וז"ל
השוא שתחת היו"ד נח. ע"כ:

תפסיר רס"ג

לא-עת האסף המקנה

השקו הצאן ולכו רעו:

ואמר. הא עוד יומא סג' לא עדן למכנש
בעיר. אשקו ענא ואיזילו רעו:

ויאמרו לא נוכל עד

אשר יאספו כל-העדרים

וגללו את-האבן מעל פי

הבאר והשקינו הצאן:

ואמרו לא נכול. עד דיתפנשון כל עדריא. ויגנדרון ית אבנא. מעל

פומא דבירא. ונשקי ענא: ט עזדנו מדבר עמם ורחל |

באה עם-הצאן אשר לאביה כי רעה הוא:

עד דהוא ממליל עמהון. ורחל אתת. עם ענא דלאבוהא. ארי רעיתא

היא: ז ויהי כאשר ראה יעקב את-רחל בת-

לבן אחי אמו ואת-צאן לבן אחי אמו ויגש

יעקב ויגל את-האבן מעל פי הבאר וישק

את-צאן לבן אחי אמו: והוה. בד חזא יעקב ית רחל. בת

לבן אחוהא דאמיה. וית ענא דלבן אחוהא דאמיה. וקריב יעקב.

אלג'נ'ם ואמצ'ו ארעוהא:
(ח) קאלו לא נטיק דיאלד. אלי
אן יגתמע רעא אלקטוע.
וידחרגו אלחרג ען פם אלפיר.
ונסקי אלג'נ'ם: ט) בינאה
יכ'אטבהם. ואד' קד אתת רחל.
מע ג'נ'ם אב'יהא. לאנהא
ראעיה: ז) פכמא ראי' יעקוב
רחל. אבנה' לבן כ'אלה. וג'נ'ם
לבן כ'אלה. תקדם ודחרג אלחרג
ען פם אלפיר. וסקי ג'נ'מה:

— רס"י —

אף על פי כן לא עת האסף המקנה וגו':
ח לא נוכל. להשקות. לפי שהאבן גדולה:
וגללו. זה מתורגם ויגנדרון. לפי שהוא לשון
עתיד: י ויגש יעקב ויגל. בזה שמעביר את
הפקק מעל פי צלוחית. להודיע שכוון גדול:
יא ויבד. לפי שצפה ברוח הקודש שאינה
נכנסת עמו לקבורה. דבר אחר לפי שבא

בידים ריקניות. אמר אליעזר עבד אבי
אבא היו בידי נזמים וצמידים ומגדנות. ואני
אין בידי כלום. לפי שרדף אליפו בן עשו
במצות אביו אחריו להרגו והשיגו. ולפי
שגדל אליפו בחיקו של יצחק משר ידו.
אמר לו מה אעשה לצווי של אבא. אמר לו
יעקב טול מה שבידי. והעני חשוב כמות:

תפסיר רס"ג

יא) פִּקְבֵּל יַעֲקֹב רַחֵל. וְרַפֵּעַ צוֹתָהּ וּבְכִי: יב) וְאִכְבְּרָהּ אֵנָה אֲבֹן עֲמִתָּהּ אֲבֹן רִבְקָה. פְּחֹאצֵּרֶת וְאִכְבְּרָת אֲבֹתָהּ: יג) פִּלְמָא סָמַע לְבֹן. בְּכִיִּר יַעֲקֹב אֲבֹן אִכְבְּרָתָהּ. חֲאֲצִיר תִּלְקָאָה וְעֲאֲנָקָה וְקִבְלָהּ וְאִדְכָּלָה אֱלִי מְנֻזָּלָה. וְאִכְבְּרָהּ. גְּמִיעַ תְּדִיָּה אֱלֹאמֹור:

וַיִּגְדֹּר יֵת אֲבִיָּה מֵעַל פּוֹמָא דְּבִירָא. וְאַשְׁקִי יֵת עָנָא דְּלִבָּן אַחוּהָא דְּאַמִּיָּה: וַיִּשְׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת־קִלּוֹ וַיִּבְדֵּךְ: וַיִּשְׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל. וְאַרְיִים יֵת קְלִיָּה וּבְכָא: וַיִּגְדֹּר יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אַחִי אֲבִיָּה הוּא וְכִי בֶן־רִבְקָה הוּא

וְתִרְעַן וְתִגְדֹּר לְאַבִּיָּה: וְחִי יַעֲקֹב לְרַחֵל. אֲרִי פֶר אַחַת אֲבוּהָא הוּא. וְאַרְיִ פֶר רִבְקָה הוּא. וְרַהֲטַת וְחִיָּאָת לְאַבִּיָּה: וַיְהִי כְשִׁמְעַ לְבֹן אֶת שְׁמֵעַ | יַעֲקֹב בֶּן־אַחֲתוֹ וִירְעַן לְקִרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹק־לוֹ וַיִּנְשָׁק־לוֹ וַיְבִיאָהּ אֵל־בֵּיתוֹ וַיְסַפֵּר לְלִבָּן אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וְהָיָה כִּד שְׁמֵעַ לְבֹן. יֵת שְׁמֵעַ יַעֲקֹב פֶּר אַחֲתִיָּה. וְרַהֲטַת לְקִדְמוּתִיָּה וְגִפְיָ לִיָּה וְנִשְׁקִי לִיָּה. וְאַעֲלִיָּה לְבֵיתִיָּה. וְאַשְׁתֵּעִי לְלִבָּן. יֵת כָּל פְּתִגְמִיָּא הָאֵלֶּיךָ: וַיֹּאמֶר לוֹ לְבֹן אֲדָ עֲצָמִי וּבִשְׂרִי אֶתָּה

— רס"י —

יכ פי אחי אביה הוא. קרוב לאביה, כמו (לעיל יג ח) אנשים אחים אנהו. ומדרשו אם לרמאות הוא בא גם אני אחיו ברמאות, ואם אדם פשר הוא גם אני בן רבקה אחותו הכשרה: ותגד לאביה. לפי שאמה מתה לא היתה לה להגיד אלא לו: יג וירען לקראתו. בסבור ממון הוא טעון, שהרי עבד הבית בא לפאן בעשרה גמלים טעונים:

וזלך הדקדוק: "ויספר ללבן את כל הדברים האלה. תיבת את בטפחא בתיגאן הישנות:

תפסיר רס"ג

(יד) קאל לָהּ לִבָּן. אַמֵּא אַנְתָּ עֲצִמִי וְלַחֲמִי. פִּמְכָּת עֲנֹדָה שְׁהֵרָא: טו) תִּם קֹאֵל לָהּ לִבָּן. וְאֵן כְּנֵת קְרִיבִי. פִּתְכִּדְמִנִי מִגֵּאנָא. אִכְּבִרְנִי מָא אֲגִרְתֵּךְ: טז) וְכֹאֵן לִלְבָן אֲבִנְתָּאן. אִסֵּם אֲלִכְבְּרִי לָאָהּ. וְאִסֵּם אֲלִצְגִּרִי רַחֵל: יז) וְעֵינָא לָאָה חֲסִנָּא וְרַחֵל כֹּאנְתָּ. חֲסִנָּה אֱלֹהִיָּה וְאֲלִמְנִצֵּר גְּמִיעָא: יח) פִּאֲחָב יַעֲקֹב רַחֵל. וְקֹאֵל אִכְּדִמְךָ סָבַע סָנִין. בְּרַחֵל אֲבִנְתֵּךְ אֲלִצְגִּרִי:

וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים: וַאֲמַר
לִיָּה לִבָּן. בָּרַם. קְרִיבִי וּבִסְרִי אַתָּה. וַיְתִיב
עֲמִיָּה יָרַח יוֹמִין: טו) וַיֹּאמֶר לִבָּן
לִיעֶקֶב הֲכִי-אֲחִי אַתָּה
וְעַבְדְּתָנִי חֲנֹם הַגִּידָה לִּי
מִה-מִשְׁפָּרְתֵּךְ: וַאֲמַר לִבָּן
לִיעֶקֶב. הִמְדֵּאֲחִי אַתָּה. וְתַפְלִחְנִי מִגֵּן. חו
לִי מָא אֲגִרְךָ: טז) וּלְלִבָּן שְׁתֵּי
בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לָאָה

וְשֵׁם הַקְּטָנָה רַחֵל: וּלְלִבָּן תַּרְתִּין בָּנִין. שׁוֹם רַבְתָּא לָאָה.
וְשׁוֹם זַעֲרִתָּא רַחֵל: יז) וְעֵינִי לָאָה רַבּוֹת וְרַחֵל הִיְתָה
יִפְתָּ-תֹּאֵר וַיִּפֹּת מִרְאָה: וְעֵינִי לָאָה יֵאָזֵן. וְרַחֵל הָיָה.
שְׁפִירָא בְּרִיּוֹא וַיֵּאָזֵא בְּחוּזָא: (שלישי) יח) וַיֵּאָהֶב יַעֲקֹב
אֶת-רַחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ שִׁבְעַ שָׁנִים בְּרַחֵל

רס"ד

רוּעָה צִאנּוֹ: טו) הֲכִי אֲחִי אַתָּה. לְשׁוֹן תַּמְחָה. וְכִי בְּשָׁבִיל שְׁאֲחִי אַתָּה תַעֲבֹדְנִי חֲנֹם: וְעַבְדְּתָנִי. כְּמוֹ וְתַעֲבֹדְנִי וְכֵן כָּל תַּבְּחָה שְׁהֵיא לְשׁוֹן עֶבֶר הוֹסִיף וַיֹּזֵר בְּרֵאשִׁיָּה הִיא הוֹפְכָת הַתַּבְּחָה לְהֵבֵא: יז) וְעֵינִי לָאָה רַבּוֹת. שְׁהִיְתָה סְבוּרָה לְעֵלוֹת בְּגוּרָלוֹ שְׁלַעֲשׂוּ וּבּוֹכָה שְׁהִי הַכֹּל אוֹמְרִים שְׁנֵי בָנִים לְרַבְּקָה וְשְׁתֵּי בָנוֹת לְלִבָּן, הַגְּדֹלָה לְגְדוֹל וְהַקְּטָנָה לְקִטָּן: תֹּאֵר.

זוֹלָק הַדְּקָדוֹק: יח) וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ. הַקִּמְץ שְׁבַבִּי"ת חֲטָף. וְעֵינִי מֵה שְׁכַתְּבָנוּ לְעִיל בְּתִיבַת אַעֲזֹבְךָ:

תפסיר דס"ג

יט) קאל לבן. אללאצלח אן
אעטיהא לך. מן אן אעטיהא
לרגל אכר. קם ענדי:
כ) פכ'דמה ברחל סבע סניו.
וכאנת ענדה פאזאם יסירה. מן
מחבתה להא: כא) פקאל לה
יעקוב אעטני זוגתי. אד'
קד כמלת איאמי. אדכיל
אליהא: כב) פגמע לבן. אהל
מוצ'עה וצנע להם מגלסא:
כג) ולמא כאן באלעשי. אכ'ד'
לאה אבנתה. פזפהא אליה.

בִּתְּךָ הַקְטָנָה: ורחים יעקב ית
רחל. ואמר. אפלחנך שבע שנין. ברחל
ברתך ועירתא: יט) **וַיֹּאמֶר לְבִן**
טוֹב תַּתִּי אֵתָה לְךָ מִתַּתִּי
אֵתָה לְאִישׁ אַחֵר שְׂבָה
עִמָּדִי: ואמר לבן. טב דאתין יתה
לך. מדאתין יתה לגבר אחרן. תיב עמי:
כ) **וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב בְּרַחֵל שִׁבְעַ**
שָׁנִים וַיְהִי בְּעֵינָיו כִּימִים

אַחֲדִים בְּאַהֲבָתוֹ אֵתָה: ופלח יעקב. ברחל שבע שנין.
והו' בעינוהי כיומין ועירין. בדרחים יתה: כא) **וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב**
אֶל-לִבֵּן הִבֵּה אֶת-אִשְׁתִּי כִּי מְלֹאוּ יָמִי וְאִבּוֹאָה
אֵלַיָּה: ואמר יעקב ללבן הב ית אתתי. ארי שלימו יומי פולחני.
ואיעול לותה: כב) **וַיֹּאסֹף לִבֵּן אֶת-כָּל-אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם**
וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה: וכנש לבן. ית כל אנשי אתרא ועבד משת'א:
כג) **וַיְהִי בְּעָרֹב וַיִּקַּח אֶת-לֵאָה בָתּוֹ וַיָּבֵא אֵתָה**
אֵלָיו וַיָּבֵא אֵלַיָּה: והוה ברמשא. ודבר ית לאה ברתיא.

— רש"י —

אעבדך ברחל, ושמה תאמר רחל אחרת מן
השוק, תלמוד לומר בתך, ושמה תאמר
אחליף ללאה שמה ואקרא שמה רחל,
תלמוד לומר הקטנה ואף על פי כן לא הועיל
שבתים, והוה שאמר ואבואה אליה, והלא קל

זולק הדקדוק: כא) כי מלאו ימי. השוא שתחת הלמ"ד נע כי הוא עי"ן הפעל:

תפסיר רס"ג

וַאֲעִיל יִתֶּה לְוֹתִיָּהּ וְעַל לְוֹתָהּ:
כד וַיִּתֵּן לָבֶן לָהּ אֶת-זִלְפָּה
שְׁפָחַתוֹ לְלֵאָה בִּתּוֹ שְׁפָחָה:
 וַיְהִי לָבֶן לָהּ. יֵת זִלְפָּה אִמְתִּיָּהּ לְלֵאָה
 בְּרִתִּיָּה לְאִמָּהּ: **כה וַיְהִי בַּבֹּקֶר**
וְהִנֵּה-הוּא לֵאָה וַיֹּאמֶר אֶל-
לָבֶן מַה-זֹּאת עָשִׂיתָ לִּי
הֲלֹא בְרַחֵל עֲבָדְתִּי עֹמֶד:

וְדָכַל אֱלֹהֵיָּהּ: כד) וַאֲעִטָּאָהּ
 זִלְפָּה אִמְתָּהּ. לְתַכּוֹן לָהּ אִמָּה:
 כה) פְּלִמָּא כָּאֵן בְּאִלְגִּיָּאָה.
 פִּאֲדִיא בְּהָא לָאָה. פְּקֹאֵל לְלָבֶן.
 מָא דִּיא צְנַעַת בִּין אֱלִיס בְּרַחֵל
 כִּדְמִתְד. וְלֹם וַאֲרַבְתָּנִי: כו) קֹאֵל.
 לֹא יִצְנַע כִּדִּיא פִי בְּלִדְנָא. אֵן
 תַּזּוּג אֱלִצְגִּירִי קִבֵּל אֱלִכְבָּרִי:
 כז) אִכְמָל אִסְבּוּעַ הַדִּיָּה.
 וְנַעֲטִיד הַדִּיָּה אִיצִיא. בְּכִדְמָה
 תִּכְדְּמִנִי. סָבַע סָנִין אִכְרִי:

ולמָה רָמִיתָנִי: וְהִנֵּה בְּצַפְרָא. וְהָא הִיא לָאָה. וַאֲמַר לְלָבֶן. מָא
 דָּא עֲבַדְתָּ לִּי. הֲלֹא בְּרַחֵל פְּלַחִית עֹמֶד. וְלִמָּא שְׁקֶרֶת בִּין:
כז וַיֹּאמֶר לָבֶן לֹא-יַעֲשֶׂה בֵּן בְּמִקְוֹמִנוּ לְתֵת
הַצֵּעִירָה לְפָנַי הַבְּכִירָה: וַאֲמַר לָבֶן. לֹא מִתְעַבִּיד בֵּן
 בְּאַתְרָנָא. לְמִתֵּן זַעֲיֶרְתָּא קָדָם רַבְתָּא: **כח מִלֵּא שְׁבַע זֹאת**
וְנָתַתָּה לָּךְ גַּם-אֶת-זֹאת בַּעֲבָדָה אֲשֶׁר תַּעֲבֹד
עֹמְדִי עוֹד שְׁבַע-שָׁנִים אַחֲרוֹת: אֲשִׁלִּים שְׁבֻעָתָא דְדָא.
 וְנָתַתִּין לָךְ אַף יֵת דָּא. בְּפִוְלַחְנָא דְתַפְלַח עַמִּי. עוֹד שְׁבַע שָׁנִין אַחֲרָנִין:

רס"ד

שְׁבַקְלִים אִינוּ אוֹמֵר בֵּן, אֲלֵא לְהוֹלִיד תּוֹלְדוֹת
 אֲמַר בֵּן: כִּי וַיְהִי בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה הִיא לָאָה.
 אֲבָל בְּלִילָה לֹא הִיָּתָה לָאָה, לְפִי שְׁמִסְרָא יַעֲקֹב
 לְרַחֵל סִימָנִים, וּכְשֶׁרָאָתָה רַחֵל שְׁמִכְנִיסִין לוֹ
 לָאָה אֲמָרָה עֲכָשִׁיו תַּכְלֵם אַחֲוִיתִי עֹמֶדָה
 וּמִסְרָה לָהּ אוֹתָן סִימָנִים: כז) מִלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת.

דְּבוּק הוּא שְׁחָרִי נְקוּד בְּחֻטָּף שְׁבֻעַ שְׁלֹ-זֹאת,
 וְהֵן שְׁבַעַת יָמֵי הַמְשָׁתָה בְּתַלְמוּד יְרוּשָׁלַּיִם
 בְּמוֹעֵד קָטָן (ז' ט). וְאִי אֲפָשָׁר לוֹמֵר שְׁבֻעַ
 מִמֶּשֶׁה, שָׁאֵם בֵּן הָיָה צָרִיף לְנֶקֶד בְּפִתּוּחַ הַשִּׁין.
 וְעוֹד שְׁשֻׁבֻעַ לְשׁוֹן זָכָר, בְּדִכְתִּיב (דְּצִירִים טז ט)
 שְׁבַעָה שְׁבַעַת תַּסְפֵּר לָהּ, לְפִיכָף אֵין מִשְׁמַע

זֶלֶק הַדְּקָדוּק: כח) עוֹד שְׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת. תַּרְגוּם אַחֲרָנִין, תְּרוּיָהוֹן הַנּוּ"ן בַּחֲרִיק. מִשָּׂא"כ
 אַחֲרוֹת שְׁבַעַת מִקֵּץ שְׁבַע פְּרוֹת אַחֲרוֹת, הַתַּרְגוּם אַחֲרָנִין הַיּוֹ"ד וְהַנּוּ"ן פְּשוּטָה בְּקִמָּץ, וְהוּא

תפסיר דס"ג

(כח) פָּצַנֵּעַ יַעֲקֹב כְּדֹאֵךְ.
וְאִכְמֹל אֶסְבּוּעַ הַדִּיָּה, וְאֶעֱטֶאָה
רַחֵל אֶבְנֶתָהּ. לְתַכּוֹן לָהּ
זֹוגָה: (כט) וְאֶעֱטֶאָהּ בְּלֵהָ
אִמָּתָהּ. לְתַכּוֹן לָהּ אִמָּה:
(ל) וְדָכִיל אֵלַי רַחֵל. וְאֶחָבְהָ
אֶכְתִּיר מִן לֵאָה. תִּים כְּדִמָּה
סָבַע סָנִין אֶכִּיר: (לא) פְּעֵלם
אֵלֵלָה אֵן לֵאָה מִשְׁנִיָּה.
פְּרוֹזֶקְתָּה וְלֵדָא. וְרַחֵל עֲאֻקֵּר:

בַּח וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן וַיִּמְלֵא
שִׁבְעַת זֹאת וַיִּתֵּן-לוֹ אֶת-
רָחֵל בִּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה: וַעֲבַד
יַעֲקֹב כֵּן. וְאֲשֵׁלִים שִׁבְעָתָא דְדָא. וַיְהִי
לִיהָ יֵת רָחֵל בְּרִתְיָהּ לִיהָ לְאִתּוֹ:
כֵּן וַיִּתֵּן לָבֶן לְרָחֵל בִּתּוֹ
אֶת-בְּלָהָה שְׁפָחָתוֹ לָהּ

לְשִׁפְתָּהּ: וַיְהִי לָבֶן לְרַחֵל בְּרָתִיהָ. יֵת בְּלֶהָה אִמְתִּיהָ. לֵהָ
 לְאִמָּהּ: וַיָּבֵא גַם אֶל-רַחֵל וַיֵּאָהֵב גַּם אֶת-רַחֵל
 מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שִׁבְע־שָׁנִים אַחֲרוֹת:
 וְעַל אֵף לֹות רַחֵל. וּרְחִים אֵף יֵת רַחֵל מִלֵּאָה. וּפְלַח עֲמִיָּה:
 עוֹד שִׁבְעַ שָׁנִין אַחֲרָנִין: סְטִיטָה בספר
תימן לֵאמֹר וַיֵּרָא יְהוָה בִּי-
 שְׁנוּאָה לֵאמֹר וַיַּפְתַּח אֶת-רַחֲמָהּ וּרַחֵל עֲקָרָה:
 וַחֲזָא יי אֲרִי סְנוּאָתָא לֵאמֹר. וַיְהִי לֵהָ עֲדוּי. וּרַחֵל עֲקָרָה:

● ————— רש"י ————— ●

שָׁבוּעַ אֵלָּא שְׁבַעַה שִׁיטִינ"ח זלע"ז: וְנִתְּנָה לָהּ. לְשׁוֹן רַבִּים, כְּמוֹ (לפלי יא ז) נִרְדָּה וְנִבְלָה, (שס ג) וְנִשְׁרָפָה, אִף זֶה לְשׁוֹן וְנִתָּן גַּם אֵת זֹאת. [מִיד לְאַחַר שְׁבַעַת יְמֵי הַמַּשְׁתָּה]

וְתַעֲבֹד לְאַחַר נִשְׁוֹאִיָּה: לְיַעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שְׁבַע שָׁנִים אַחֲרוֹת. הַקִּישׁן לְרֵאשׁוֹנוֹת, מֵה רֵאשׁוֹנוֹת בְּאֶמּוֹנָה אִף הָאַחֲרוֹנוֹת בְּאֶמּוֹנָה, וְאִף עַל פִּי שְׁבַרְמָאוֹת בֹּא עֲלֵיו:

על דרך מ"ש ן' עזרא כל שאין בו רוח חיים זכרהו ונקבהו. כאן גבי שנים דאין בהן רוח חיים, הנו"ן בחירק. אבל בפרשת מקץ שיש בו רוח חיים לא יתכן כי אם בלשון נקבה. ונראה בשינוי הלשון כאן מנקבה לזכר שרמז לו לבן שלא יפעול עמו בעצלות כדרך פעולת הנקבה וכן היה שפעל עמו בזריזות. וכן העיד עליו הפסוק כי בכל כחי עבדתי. וכ"ה מנוקד גם בדפוסים. ואין לנו לשנות מהרשום אשר גבלו ראשונים. ואח"ז זכיתי ומצאתי סיוע בספר כלי חמדה כי באמרו אחרות כיון שאינו מתרצה כמעין אותה עבודה אלא עבודה אחרת מלב ונפש בעוז ותעצומות על הראשונות והסכים לו יעקב על הטורח הגדול המיוחד והיינו ויעבוד עמו עוד שבע שנים אחרות כדבר לבן ע"ש:

תפסיר רס"ג

לב ותהר לאה ותלד בן
ותקרא שמו ראובן כי
אמרה כי-ראה יהוה בעיני
כי עתה יאהבני אישי:
ועדיאת לאה וילידת בר. וקרת שמי
ראובן. ארי אמרת. ארי גלי קדם יי
עלבני. ארי בען ירחמני בעלי:
לג ותהר עוד ותלד בן
ותאמר כי-שמע יהוה כי-

לב) פחמלת לאה וילדת אבנא.
ואסמיתה ראובן. לאנהא
קאלת. אן אללה נציר
לצעפי. ואלאן יחבני רגלי:
לג) ופחמלת איצא וילדת אבנא.
קאלת. אן אללה סמיע אני
משנייה. פרזקני הדיא איצא
ואסמיתה שמעון: לד) פחמלת
איצא וילדת אבנא. וקאלת.
הדיא אלמרה ונעטף אלי
רגלי. אד' וילדת לה
תילתיה בנין. וסמאה לוי:

שנואה אנכי ויתן לי גם-את-זה ותקרא שמו
שמעון: ועדיאת עוד וילידת בר. ואמרת. ארי שמיע קדם יי ארי
סנואתא אנא. ויהב לי אף ית דין. וקרת שמי שמעון: לד ותהר
עוד ותלד בן ותאמר עתה הפעם ילדה אישי
אלי כי-ילדתי לו שלשה בנים על-פן קרא-
שמו לוי: ועדיאת עוד וילידת בר. ואמרת. הדיא זמנא יתחבר לי
בעלי. ארי ילידית ליה תלתא בנין. על פן קרא שמי לוי:

— רס"י —

עלי. שהרי נטלתי כל חלקי בבנים: על בן.
כל מי שנאמר בו על בן מרבה באוכלוסין.
חוצץ מלוי שהארון היה מכלה בהם:
קרא שמו לוי. תמהתי שבכלם בתיב
ותקרא. וזה כתב בו קרא. ויש מדרש אגדה
באלה הדברים רבה ששלח הקדוש ברוך
הוא גבריאל והביאו לפניו וקרא לו שם זה
ונתן לו עשרים וארבע מתנות כהנה ועל

לז ותקרא שמו ראובן. רבותינו פרשו.
אמרה ראו מה בין בני לבן. חמי שמכר
הבכורה ליעקב. וזה לא מכרה ליוסף ולא
ערער עליו. ולא עוד שלא ערער עליו אלא
שבקש להוציאו מן הבור: לי הפעם ילדה
אישי. לפי שהאמהות נביאות היו ויודעות
ששנים עשר שבטים יוצאים מיעקב וארבע
נשים ישא. אמרה מעתה אין לו פתחון פה

תפסיר רס"ג

לה) וְחָמֵלֶת אֵיזָא וּלְדֹת אַבְנָא. וְקָאֵלֶת הַדְּיָה אֶלְמֶרֶה אֲשֶׁכֶר אֵלְלָהּ. לְדִיאֵלֶךְ אֶסְמִתָּה יְהוּדָה. וְנִקְפַּת עַן אֵלְלָאֵד: ל א) פִּלְמָא רָאֵת רַחֵל. אֲנָהּ לִם תֵּלֵד לְיַעֲקֹב. חֲסִדָּת אֲכִתָּהּ. וְקָאֵלֶת לָהּ אֶסְתֵּרוֹן לִי וּלְדָא. וְאֵלָא פִּאֲנָא מֵאִיתָה: ב) פִּאֲשִׁתִּי גִ' צִיבָה עֲלִיהָ. וְקָאֵל. אֲמֵן דִּין אֵלְלָהּ אֲנָא. אֵלְדִי מִנְעֵד תִּמְרֵי אֶלְבָּטֶן: ג) קָאֵלֶת. הוּדִיא אֲמִתִּי בִלְהָה

לָהּ וְתִהְיֶה עוֹד וְתֵלֵד בֶּן
וְתֹאמַר הַפֶּעַם אוֹדָה אֶת־
יְהוָה עַל־כֵּן קִרְאָה שְׁמוֹ
יְהוּדָה וְתַעֲמֹד מְלָדָתָ:
וְעִדְיָאֵת עוֹד וְיִלְדֵת בֶּרֶ. וְאָמַרְתָּ הָדָא
זְמַנָּא אוֹדִי קָדָם יְיָ. עַל כֵּן. קִרְתָּ שְׁמִיָּה
יְהוּדָה. וְקָמַת מִלְמִילָד: ל א) וְתִרְאֵה
רַחֵל כִּי לֹא יִלְדָה לְיַעֲקֹב
וְתִקְנָא רַחֵל בְּאַחֲתָהּ

וְתֹאמַר אֶל־יַעֲקֹב הִבָּה־לִּי בָנִים וְאִם־אֵין מִתָּה
אֲנֹכִי: וְחִזָּת רַחֵל. אֲרִי לֹא יִלְדֵת לְיַעֲקֹב. וְקִנְיָאֵת רַחֵל בְּאַחֲתָהּ.
וְאָמַרְתָּ לְיַעֲקֹב הִבָּה לִּי בָנִין. וְאִם לֹא מִיתָא אֲנָא: ב וַיַּחֲרֹאֲף
יַעֲקֹב בְּרַחֵל וַיֹּאמֶר הִתְחַת אֱלֹהִים אֲנֹכִי אֲשֶׁר־
מִנַּע מִמֶּךָ פְּרִי־בֶטֶן: וְתִקְיָה רִיגְזָא דְיַעֲקֹב בְּרַחֵל. וְאָמַר.
הַמְנִי אֶת בָּעִיָּא הָלֹא מִן קָדָם יְיָ תִבְעֵן: דְּמִנַּע מִנֶּיךָ וּלְדָא דְּמַעִי:
ג וְתֹאמַר הִנֵּה אֲמַתִּי בִלְהָה בָּא אֵלֶיהָ וְתֵלֵד

— רס"י —

שם שלוחו במתנות קראו לו: לֹא הַפֶּעַם
אוֹדָה. שְׁנִטְלָתִי יוֹתֵר מִחֻלְקִי מַעֲתָה יֵשׁ לִי
לְהוֹדוֹת:
ל א) וְתִקְנָא רַחֵל בְּאַחֲתָהּ. קִנְיָאֵה בְּמַעֲשִׂיָּה
הַטּוֹבִים, אֲמֶרֶה אֵלּוּלִי שְׁצִדְקָה מִמְּנִי לֹא
זָכַתָּה לְבָנִים: הִבָּה לִּי. וְכִי כֹךָ עָשָׂה אֲבִיךָ
לְאִמְךָ. וְהִלָּא הִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ: מִתָּה אֲנֹכִי.

ג עַל בְּרִפְיָה. כְּתִרְגוּמוֹ וְאֲנָא אֲרִבִּי: וְאַבְנָה גַם
אֲנֹכִי. מִהוּ גַם, אֲמֶרֶה לּוֹ זְקֵנָה אֲבִרְהָם הָיוּ לּוֹ

זוֹלָק הוֹדְקִדּוֹק: א וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי. לְחוּד בְּטַעַם מִלְרַע (מִהֲרִי"ב):

תפסיר רס"ג

על-ברכי ואבנה גם-אנכי**ממנה: ואמרת. הא. אמתי בלהה****עול לותה. תליד ואנא ארבי. ואתבני****אף אנא מנה: וותתן-לו את-****בלהה שפחתה לאשה****ויבא אליה יעקב: ויהבת ליה.****ית בלהה אמתה לאתנ. ועל לותה יעקב:****ותהר בלהה ותליד****ליעקב בן: ועדיאת בלהה.****וילידת ליעקב בר: ותאמר רחל דנני אלהים וגם****שמע בקלי ויתן-לי בן על-בן קראת שמו דן:****ואמרת רחל דנני יי. ואף קביל צלותי. ויהב לי בר. על בן. קרת שמיא****דן: ותהר עוד ותליד בלהה שפחת רחל בן****שני ליעקב: ועדיאת עוד. וילידת. בלהה אמתה דרחל. בר תנני****ליעקב: ותאמר רחל נפתולי אלהים | נפתלתי****עם-אחתי גם-יכלתי ותקרא שמו נפתלי:**

אדכיל אליהא. תליד פי חגרי.
 ויבני ביתי אנא איציא מנהא:
 (ד) פאעטתה בלהה אמתהא
 זוגה. ודכיל אליהא: (ה) פחמלת
 בלהה. וולידת לה אבנא:
 (ו) פקאלת רחל. קוד חכם אללה
 לי. ואיציא סמע צותי. פרזקני
 אבנא. ואסמיתה דן: (ז) פחמלת
 איציא. בלהה אמה רחל.
 וולידת אבנא תיאניא ליעקוב:
 (ח) פקאלת רחל. עטפה מן ענד
 אללה אנעטפת. מע אכיתי
 וסקת דאלך. ואסמיתה נפתלי:

בנים מהגר, וחגר מתניו בנגד שרה, אמר לה
 זקנתי הכניסה צרתה לביתה, אמרה לו אם
 תדבר הוזה מעכב, הנה אמתי בלהה, ואבנה
 גם אנכי ממנה כשרה: ודנני אלהים. דנני
 וחיבני וזבני: נפתולי אלהים. מנחם בן
 סרוק פרשו במחברת (צמדזי יט טו) צמיד
 פתיל, חבורים, מאת המקום נתחברתי עם
 אחותי לזכות לבנים. ואני מפרשו לשון

(דברים לז ט) עקש ופתלתול, נתעקשתי
 והפציתי פצירות ונפתולים הרבה למקום
 להיות שנה לאחותי: גם יכלתי. הסכים
 על ידי. ואונקלוס תרגם לשון תפלה,
 כמו נפתולי אלהים, נתפללתי בקשות
 החביבות לפניו, נתקבלתי ונעתייתי
 באחותי: נפתלתי. נתקבלה תפלתי.
 ומדרש אגדה יש רבים בלשון נוטריקון:

תפסיר דס"ג

(ט) פֿלפֿא רֶאֱת לאה. אַנְהָא קוד
וְקַפְתָּ עַן אֶלְוִילָאד. אֶכִּידָת זלפה
אַמְתָּהּ. וְאַעֲטָהּ לְיַעֲקֹב
זוּגָה: (י) פֿוֹלֶדֶת לֹה אַבְנָא:
(יא) וְקֹאֶלֶת קוד צֶחֱ אֶלְכֶּבֶר.
וְאַסְמָתָה גִד: (יב) פֿוֹלֶדֶת. זלפה
אַמְהָ לֹאֶה. אַבְנָא תִּיאֲנִיא
לְיַעֲקֹב: (יג) פֿקֹאֶלֶת. מִן וְצִפִּי. אֵן
יִצְפְּנִי אֶלְנֶסֶא. וְאַסְמָתָה אֲשֶׁר:

וְאָמַרְתָּ רָחֵל. קָבִיל בְּעוֹתֵי יִי
בְּאֵת חֲנֻנֹתַי בְּצִלּוֹתַי. חֲמִידִית דִּיהִי לִי
וְלֹד בְּאֶחָתִי וְאַף אֶתִּיב לִי. וְקֶרַת
שְׁמִיָּה נִפְתָּלִי: ט וְתֵרָא לֹאֶה כִּי
עֲמִדָּה מְלֻדָּת וְתִקַּח אֶת־
זלֶפֶה שְׁפָחָתָה וְתִתֵּן אֹתָהּ
לְיַעֲקֹב לְאִשָּׁה: וְחֻזַּת לֹאֶה. אֲרִי
קָמַת מִלְמִילָד. וְדִבְרַת יֵת זלֶפֶה אֲמַתָּה.

וַיַּהֲבֵת יִתָּהּ לְיַעֲקֹב לְאִתּוֹ: ד וְתֵלֵד זלֶפֶה שְׁפָחַת לֹאֶה
לְיַעֲקֹב בֶּן: וַיִּלְדֵת. זלֶפֶה. אֲמַתָּה דִּלֹּאֶה לְיַעֲקֹב בֶּר:
וְתֹאמַר לֹאֶה בֶּא גִד וְתִקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גִּד:
וְאָמַרְתָּ לֹאֶה אֲתָא גִד. וְקֶרַת יֵת שְׁמִיָּה גִד: יב וְתֵלֵד זלֶפֶה
שְׁפָחַת לֹאֶה בֶּן שְׁנֵי לְיַעֲקֹב: וַיִּלְדֵת. זלֶפֶה אֲמַתָּה
דִּלֹּאֶה. בֶּר תִּנָּן לְיַעֲקֹב: יג וְתֹאמַר לֹאֶה בְּאִשְׁרֵי כִי
אֲשֶׁרוֹנִי בָנוֹת וְתִקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֲשֶׁר: וְאָמַרְתָּ לֹאֶה.
תּוֹשִׁבָּחָא הָוֵת לִי. אֲרִי בִכִּין יִשְׁבַּחֻנִּי נְשִׂיא. וְקֶרַת יֵת שְׁמִיָּה אֲשֶׁר:
וַיִּלְדֵּךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קִצִּיר־חֹטִים (דביעי) ❀ ❀ דביעי תוספן בספרי

י וְתֵלֵד זלֶפֶה. בְּכָלֵן נֶאֱמַר הָרִיוֹן חוּץ מִזִּלְפָּה
לְפִי שְׁהִיְתָה בַּחוּרָה מְכוּלָן וְתִינוּקָת בְּשָׁנִים
וְאִין הָרִיוֹן נָכַר בֹּה, וְכִדִּי לְרֵמוֹת לְיַעֲקֹב
נִתְּנָה לָבֵן לִלֹאֶה שְׁלֹא יִבִּין שְׁמִכְנִיסִין לוֹ אֶת
לֹאֶה, שְׁכָף מִנְהֵג לִתֵּן שְׁפָחָה גְדוּלָּה לְגְדוּלָּה
וְקִטְנָה לְקִטְנָה: יא בֶּא גִד. בֶּא מִזֵּל טוֹב, כְּמוֹ

שְׁמוֹ הַמְּזוּר (י) בֶּא גִד. יֵשׁ לַהֲפִירִד מֵעַט הַדְּבָקִים דְּלֹא לִישְׁתַּמֵּעַ בְּגִד.

תפסיר רס"ג

יד) ת'ם מציא ראובן פי איאם
 חצאד אלחנטה. פוגד לפאחא
 פי אלצחרא. ואיתי בהא. אלי
 לאה אמה. פקאלת להא רחל.
 אעטיני מנהא: טו) קאלת להא.
 אפא (י"נ מא) פפאד אן
 אכידת רגלי. חתי תאכידין
 לפאח אבני. קאלת רחל. לפנה
 ינאם ענדד אללילה. בדל
 דיאלד: טז) פלמא גא יעקוב
 מן אלצחרא עשאא. כרגת
 לאה תלקאה. פקאלת אדכל
 אליי, לאני אסתחיתך בלפאח

וַיִּמְצָא דּוֹדָאִים בַּשָּׂדֶה
 וַיָּבֹא אֹתָם אֶל-לֵאָה אִמּוֹ
 וַתֹּאמֶר רַחֵל אֶל-לֵאָה
 תְּנִי-נָא לִי מִדּוֹדָאִי בְּנֶה:
 וְאֵזֶל רְאוּבֵן בְּיוֹמֵי חֲצַד חֲשׂוֹן. וְאִשְׁכַּח
 יְבִרוּחִין בַּחֲקָלָא. וְאִיתִי יְתֵהוֹן. לְלֵאָה
 אִמְיָה. וְאָמַרְתָּ רַחֵל לְלֵאָה. הֲבִי כֶעֶן לִי.
 מִיְבִרוּחֵי דְבָרִיךְ: טו) וַתֹּאמֶר לָהּ
 הִמְעַט קָחְתִּיךָ אֶת-אִישִׁי
 וְלָקַחְתָּ גַם אֶת-דּוֹדָאִי בְּנִי
 וַתֹּאמֶר רַחֵל לָכֵן יִשְׁכַּב עִמָּךְ הַלַּיְלָה תַּחַת
 דּוֹדָאִי בְּנֶה: וְאָמַרְתָּ לָהּ. הִזְעִיר דְּדַבַּרְתָּ יָת בְּעָלִי. וְתִסְבִּין. אִף
 יָת יְבִרוּחֵי דְבָרִי. וְאָמַרְתָּ רַחֵל. בְּכִין יִשְׁכּוֹב עִמָּיךְ בְּלֵילִיָּא. חֲלָף יְבִרוּחֵי
 דְּבָרִיךְ: טז) וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן-הַשָּׂדֶה בָּעֶרְבַּ וַתֵּצֵא
 לֵאָה לְקָרְאָתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלָי תָּבוֹא כִּי שָׁכַר
 שְׂכָרְתִּיךָ בְּדוֹדָאִי בְּנִי וַיִּשְׁכַּב עִמָּךְ בַּלַּיְלָה הַזֶּה:
 וְאַתָּה יַעֲקֹב מִן חֲקָלָא בְּרַמְשָׁא. וּנְפַקְתָּ לֵאָה
 לְקַדְמוּתִיהָ. וְאָמַרְתָּ לוֹתִי תִיעוֹל. אֲרִי מִיָּגֵר אֲגַרְתִּיךָ. בְּיְבִרוּחֵי דְבָרִי.

רס"ד

באשת נעורים: יד בימי קציר חטים. להגיד
 שבחן של שבטים. שעת הקציר היזה ולא
 פשט ידו בגזל להביא חטים ושעורים אלא
 דבר ההפקר שאין אדם מקפיד בו: דודאים.
 סיגלי, עשב הוא ובלשון ישמעאל יסמיון:
 טו ולקחת גם את דודאי בני. בתמיהה,
 ולעשות עוד זאת לקח גם את דודאי בני
 ותרגומו ולמסב: לכן ישכב עמך הלילה.
 שלי היתה שכיבת לילה זו ואני נותנה לך תחת
 דודאי בנה. ולפי שזולזה במשכב הצדיק לא
 זכתה להקבר עמו: טז שכר שכרתיך. נתתי
 לרחל שכרה: בלילה הוא. הקדוש ברוך

תפסיד רס"ג

אבני. פנאם ענדהא פי תלך
אללילה: יז) פסמע אללה להא.
פחמלת. וולדת ליעקוב אבנא
כיאמסא: יח) פקאלת. קד
אעטאני אללה אגרי. למא
זווגת אמתי לרגלי. ואסמיתה
יששכר: יט) פחמלת. וולדת
אבנא סאדסא ליעקוב:
כ) קאלת. קד פווצני
אללה תפויץ' כיר. הד'ה
אלמרה יסאכנני רגלי. אד'
ולדת לה סתה בנין. פאסמיתה
זבולון: כא) ובעד ד'אלך
ולדת אבנה. פאסמיתהא דינה:

ושביב עמה בליליא הוא: יז וישמע
אלהים אל לאה ותהר
ותלד ליעקב בן חמישי:
וקביל יי עלותה דלאה. ועדיאת. וילידת
ליעקב בר חמישי: יח ותאמר
לאה נתן אלהים שכרי
אשר נתתי שפחתי
לאישי ותקרא שמו
יששכר: ואמרת לאה. יחב יי אגרי.

דיהבית אמתי לבעלי. וקרת שמה

יששכר: יט ותהר עוד לאה ותלד בן-ששי
ליעקב: ועדיאת עוד לאה. וילידת בר שתיתאי ליעקב:
כ ותאמר לאה זבדני אלהים | אתי זבד טוב
הפעם יזבלני אישי כי-ילדתי לו ששה בנים
ותקרא את-שמו זבולון: ואמרת לאה. יחב יי יתיה לי
חולק טוב. הדא זמנא יהי מדוריה דבעלי לותי. ארי ילידית ליה שתא
בנין. וקרת ית שמה זבולון: כא ואחר ילדה בת ותקרא
את-שמה דינה: ובתר בן ילידת ברתא. וקרת ית שמה דינה:

• רס"י •

הוא סיע שייצא משם ויששכר: יז וישמע
אלהים אל לאה. שהיתה מתאנה ומחזרת
להרבות שבטים: כ זבד טוב. בתרגומו:
יזבלני. לשון (מלכים א' ח יג) בית זבול
היכזייריא"כ זלע"ז בית מדור. מעתה לא
תהא עיקר דירתו אלא עמי שיש לי בנים
בנגד כל נשיו: כא דינה. פרשו רבותינו שדנה
לאה דין בעצמה אם זה זכר לא תהא רחל

תפסיר רס"ג

כב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־רַחֵל
וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים
וַיַּפְתַּח אֶת־רַחֲמָהּ: וְעַל
דְּוִכְרָנָה דְּרַחֵל קָדָם יי. וְקָבִיל עֲלוֹתָהּ יי.
וַיִּהְיֶה לָּהּ עֲדוּנִי: כג וַתֵּהָרֵ וַתֵּלֶד
בֶּן וַתֹּאמֶר אֶסְף אֱלֹהִים
אֶת־חֲרָפְתִּי: וְעַד־יָאת וַיֵּלֶדֶת בֶּר.

(כב) ת'ם ד'כר אללה רחל.
וסמע להא. ורזקהא ולדא:
(כג) פחמלת וולדת אבנא.
וקאלת. קד צ'ם אללה עני
אלעאר: (כד) ואסמתה יוסף
קאילא וזידני אללה אבנא
אכ'רא: (כה) פלמא ולדת רחל
יוסף. קאל יעקוב ללבן. אטלקני
ואמצי. אלי מוצעי ובלדי:

וַאֲמַרְתָּ. כְּנֶשׁ יי ית חסדי: כד וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יוֹסֵף
לֵאמֹר יוֹסֵף יְהוּה לִי בֶן־אַחֵר: וַקָּרָת יֵת שְׁמִיָּהּ. יוֹסֵף
לְמִימַר. יוֹסֵף יי. לי בר אחר: כה וַיְהִי כַּאֲשֶׁר
יֵלְדָה רַחֵל אֶת־יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־לִבָּן
שְׁלַחֲנִי וְאֶלְכָּה אֶל־מְקוֹמִי וְלֹא־רָעִי: וַהֲוָה. כד ילדת

— רס"י —

שאני עקרה, והיו אומרים עלי שאעלה
לחלקו שלעשו הרשע. ומדרש אנדה כל זמן
שאין לאשה בן אין לה במי לתלות סרחונה,
מש"ש לה בן תולה בו. מי שבר כלי זה, בנה,
מי אכל תאנים אלו, בנה: כד יוסף ה' לי בן
אחר. יודעת היתה בנבואה שאין יעקב
עתיד להעמיד אלא שנים עשר שבטים,
אמרה יהי רצון שאותו שהוא עתיד להעמיד
יהא ממני, לכך לא נתפללה אלא על בן
אחר: ככ כאשר ילדה רחל את יוסף.
משנלד שטנו שלעשו, שנאמר (עוזיכ 6 יח)
והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית
עשו לקש, אש בלא להבה אינו שולט

אחותי כאחת השפחות, והתפללה עליו
ונהפך לנקה: כז ויזכר אלהים את רחל.
זכר לה שמסרה סימניה לאחותה, ושהיתה
מצרה שלא תעלה בגורלו שלעשו שמא
יגרשנה יעקב לפי שאין לה בנים, ואף עשו
הרשע כך עלה בלבו כששמע שאין לה
בנים. הוא שיסד הפיט (קרובות דר"ה
שחרית) האדמון כבט שלא חלה, צבה
לקחתה לו ונתבהלה: כג אסף.
הכניסה במקום שלא תראה וכן (ישעיכ ד 6) אסף
חרפתנו, (שמות ט יט) ולא יאסף הביתה,
(יואל ד טו) אספו נגהם, (ישעיכ ס כ) וירחף לא
יאסף, לא יטמן: חרפתי. שהייתי לחרפה

וזלך הדקדוק: כה ויהי כאשר ילדה רחל. כ"ה בתיגאן, כאשר בתביר:

תפסיר רס"ג

(כו) אַעטני נסאי וואלאדי.
אלדין כ'דמתד ב'הם חתי
אמצי. פאנד תעלם. כ'דמתי
אלדי כ'דמתד: (כו) פקאל לה
לבן. אן וגדת חציאא ענדד.
קם. פאני קד גרבת. ובארפני
אללה בגריתד: (כח) קאל. בין
לי אגריתד חתי אעטיד:
(כט) קאל לה. אנת תעלם. פיף
כ'דמתד. ופיף פאנת מאשיתד
ענדי: (ל) פאנהא פאנת קלילה

רחל ית יוסף. ואמר יעקב ללבן. שלחני
ואדך. לאתרי ולארעי: כו תנה
את נשי ואת ילדי אשר
עבדתי אתך בהן ואלכה
כי אתה ידעת את עבדתי
אשר עבדתיך: הב ית נשי וית
בני. דפלחית יתך. בהון ואיזיל. ארי את
ידעת. ית פולחני דפלחתך:
כז ויאמר אליו לבן אם נא

מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני יהוה
בגלליך: ואמר ליה לבן. אם פען אשפחית רחמין בעינך. נסיתי.
ויברכני יי בדילך: [חמישי] כח ויאמר נקבה שכרך עלי
ואתנה: ואמר. פריש אגרך. עלי ואתי: כט ויאמר אליו
אתה ידעת את אשר עבדתיך ואת אשר היה
מקנך אתי: ואמר ליה. את ידעת. ית דפלחתך. וית. דהוה
בעירך עמי: ל כי מעט אשר היה לך לפני ויפרק

• רש"י •

למרחוק, משגל יוסף בטח יעקב בהקדוש ברור הוא ורצה לשוב: כו תנה את נשי וגו'. איני רוצה לצאת כי אם ברשות: כז נחשתי. מנחש היה, נסיתי בנחוש שלי שעל ידך באה לי ברכה, בשבאת לכאן לא היו לי בנים, שנאמר (לעיל כט ו) והנה רחל בתו באה עם הצאן, אפשר יש לו בנים והוא שולח בתו

וזלק הדקדוק: כח ויאמר נקבה. השוא שבקו"ף נח (מהר"ב):

תפסיר רס"ג

ונמת כתר. ובארך אללה לך בסבבי. ואלאן. מתי אצנע אנא איצא לביתי: לא קאל מא אעטיך. קאל יעקוב לא תעטיני שיא. בל אן צנעת לי הדיא אלומר. בה ארגע ארעא ג'נמד אחפצ'הא: לב) והו אן אמר פי ג'נמד אליום. ואעזל מנהא. כל מנקט ואבלק. וכל חמא פי אלצ'אן. ובלקא ומנקטה פי אלמאעז. ויכון דיאלך אגרת: לג) ויטהד עלי

לרב ויברך יהוה אתך
לרגלי ועתה מתי אעשה
גם-אנכי לביתי: ארי. ועיר
דהוה לך קדמי ותקיף לסגי. וברך יי.
יתך בדילי. ובען. אמתי. אעביד אף אנא
לביתי: לא ויאמר מה אתן
לך ויאמר יעקב לא-תתן
לי מאומה אס-תעשה-לי
הדבר הזה אשובה ארעה

צאנך אשמר: ואמר מא אתן לך. ואמר יעקב לא תתן לי
מדעם. אם תעביד לי פתגמא הדין. אתוב. ארעי ענך אטר:
לב) אעבר בכל-צאנך היום הסר משם
כל-שה | נקד וטלוא וכל-שה-חום בפשבים
וטלוא ונקד בעזים והיה שכרי: אעבר בכל ענך יומא
דין. אעדי מתמן. כל אמר נמור ורקוע. וכל אמר שחום באמריא.
ונמור ורקוע בעזיא. ויהי אגרי: לג) וענתה-בי עדקתי ביום

רס"י

לעם אשר ברגלי הבאים עמי: גם אנכי לביתי. לצורך ביתי עכשיו אין עושין לצרכי אלא בני וצריך אני להיות עושה גם אני עמדם לסמכן. והו גם: לז נקד. מנמר בחברבורות דקות. כמו נקדות. פוינטור"ס זלע"ז: טלוא. לשון טלאים חברבורות רחבות: חום. שחום דומה לאדום, כו"ס זלע"ז [אדום] לשון משנה שחמתית ונמצאת לבנה.

לענן התבואה: והיה שכרי. אותן שיוגדו מכאן ולהבא נקדים וטלואים בעזים ושחומים בפשבים יהיו שלי ואותן שישגן עכשיו הפרש מהם והקידם ביד בנך, שלא תאמר לי על הנלדים מעתה אלו היו שם מתחלה, ועוד שלא תאמר לי על ידי הזכרים שהן נקדים וטלואים תלדנה הנקבות דוגמתן מכאן ואלף: לג) וענתה בי וגוי. אם תחשדני

תפסיר רס"ג

עדלי ג'דא. אדא חצרת אן
אטלב אגרתו בין ידיך. פכל
מא ליס הי מנקטה ובלקא פי
אלמאעז. וחמא פי אלצ'אן.
פהו מסרוק ענדי: לד) קאל לבן
נעם. לית זכון כמא קלת:
לה) פעזל פי דאלך אליום
אלתיוס אלמחגלה ואלמנקטה.
וגמיע אלענוז אלמנקטה
ואלבלק. כל מא פיה ביאץ.
וכל חמא מן אלצ'אן. ודפע
דאלך אלי בניה: לו) וגעל
מסאפה תלאתה איאם. בינה

מחר כי תבוא על-שכרי
לפניך כל אשר-איננו נקד
וטלוא בעזים וחום
בבשבים גנוב הוא אתי:
ותסהיד עלי זכותי ביום מחר. ארי
תיעול על אגרי קדמך. כל דליתוהי
נמור ורקוע בעזיא. ושחום באמריא.
גנובא הוא עמי: לה) ויאמר לבן
הן לו יהי כדברך: ואמר לבן
ברם. לוי יהי כפתגמך: לה) ויסר

ביום ההוא את-התישבים העקדים והטלאים
ואת כל-העזים הנקדות והטלאת כל אשר-
לבן בו וכל-חום בבשבים ויתן ביד-בניו: ואעדי
ביום ההוא ית תישיא רגוליא ורקועיא. וית כל עזיא נמורתא
ורקועתא. כל דחור ביה. וכל דשחום באמריא. ויהב ביד בנוהי:
לה) וישם דרך שלשת ימים בינו ובין יעקב
ויעקב רעה את-צאן לבן הנותרת: ושו. מהלך תלתא
יומין. בינוהי ובין יעקב. ויעקב. רעי. ית ענא דלבן דאשתארא:

• רש"י •

כדברך. הלואי שתחפץ בכך: לכ ויסר. לבן
ביום ההוא וגו': התישבים. עזים זכרים:
כל אשר לבן בו. כל אשר היתה בו
חברבורית לבנה: ויתן. לבן ביד בניו:
לו הנותרת. הרעועות שבהן החולות
והעקרות שאינן אלא שירים, אותן מסר לו:

שאני נוטל משלך כלום, תענה כי צדקתי, כי
תבא צדקתי ותעיד על שכרי לפניך, שלא
תמצא בעדרי כי אם נקדים וטלואים, וכל
שתמצא בהן שאינו נקוד או טלוא או חום
בידוע שגנבתיו לך, ובגנבה הוא שרוי אצלי:
לד הן. לשון הן, קבלת דברים: לו יהי

תפסיר רס"ג

ובין יעקוב ופאן יעקוב ירעא.
ג'נם לבן אלפאקיה: (לו) ת'ם
אכ'ד' יעקוב. עצי' לבנא
רטבה וחר ודלב. וקשרהא
אלקשר אלפאבין. חתי' קשט
אלפאבין. אלד' עליהא:
(לח) ויצע אלע'ציי אלתי
קשרהא. פי אלחיאין. פי
מסאקי אלמא. חתי' תגי
אלג'נם לתשרב פתכון
חילאהא. פתתוחם ענד דאלד:
(לט) פתתוחם אלג'נם באלע'ציי.

וַיִּקַּח-לוֹ יַעֲקֹב מִקֶּלֶב
לְבָנָה לֶחַ וְלוֹז וְעֶרְמוֹן
וַיַּפְצֵל בָּהֶן פִּצְלוֹת לְבָנוֹת
מִחֹשֶׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל-

הַמִּקְלוֹת: וְנָסִיב לִיהּ יַעֲקֹב. חֲטָרִין
דְּלָבָן. רִשְׁיִין וְדָלוֹז וְדָדְלוֹב. וְקִלְיָ בְּהוֹן
קִלְפִין חֲיוֹרִין. קִלּוֹף חֲיוֹר. דְּעַל חֲטָרִיא:
וַיַּצֵּג אֶת-הַמִּקְלוֹת אֲשֶׁר
פִּצֵּל בְּרֹהֲטִים בְּשִׁקְתוֹת

הַמֵּים אֲשֶׁר תִּבְאֵן הַצָּאן לְשִׁתוֹת לְנֹכַח
הַצָּאן וַיַּחְמֶנָה בְּבֹאֵן לְשִׁתוֹת: וְדַעִיץ. יֵת חֲטָרִיא
דְּקִלְיָ. בְּרִטְיָ אֶתֶר בֵּית שְׁקִיא דְּמִיָּא. אֶתֶר דְּאֶתִין עָנָא לְמִשְׁתִּי
לְקַבְּלָהוֹן דְּעָנָא. וּמִתִּיחָמֵן בְּמִיתִיהוֹן לְמִשְׁתִּי: לֹט וַיַּחְמוּ הַצָּאן

רס"ד

תרגומו ודעין, לשון תחיקה ונעיצה הוא
בלשון ארמי, והרבה יש בתלמוד (שנ"ב ז')
דצה ושלפה, (חולין נ"ג ז') דין ביה מידה, דצה
כמו דעצה, אלא שמקצר את לשונו:
בְּרֹהֲטִים. במרוצת המים, בבריכות
העשויות בארץ, להשקות שם הצאן: **אֲשֶׁר**
תִּבְאֵן וגו' בְּרֹהֲטִים. אשר תבאנה הצאן
לשתות, שם הציג המקלות לנכח הצאן:
וַיַּחְמֶנָה. הבהמה רואה את המקלות והיא
נרתעת לאחוריה, והזכר רובעה ויולדת

לִּמְקָל לְבָנָה. עץ הוא ושמו לבנה, כמה
דתימא (כוסע ד יג) תחת אלון ולבנה, ואומר
אני הוא שקורין טרינבל"א זלע"ז שהוא לבן
[צפצפה עצנית]: **לֶחַ.** כשהוא רטוב: **וְלוֹז.**
ועוד לקח מקל לזו, עץ שגדלין בו אגוזים
דקים קולד"א זלע"ז [אלסר]: **וְעֶרְמוֹן.**
קשטיי"י זלע"ז [עץ ערמון]: **פִּצְלוֹת.** קלופים
קלופים, שהיה עושהו מנמר: **מִחֹשֶׁף הַלָּבָן.**
גלוי לובן שלמקל. כשהיה קולפו היה נראה
ונגלה לובן שלו במקום הקלוף: **לֹט וַיַּצֵּג.**

זֶלֶק הַדְּקִדּוֹק: לֹט המקלות. נפל הדגש לריבוי (מהר"ב): **בְּשִׁקְתוֹת הַמֵּים.** השוא שתחת הקורף
נע (מהר"ב). עוד כתב על תיבה זו וז"ל בבא מאריך עם החירק אע"פ שאין נקוד פתח עם השוא,
אתה קורא השוא כמו שוא ופתח עכ"ל:

תפסיר דס"ג

פולדת. מחגלה ומנקטה ובלקא:
(ט) פלמא אפרד יעקוב
אלצאן. געל פי אול אלג'נם כל
מחגלא. וחמא פי צאן לבן.
וגעל לה קטועא וחדהא. ולם
יצ'יפהא אלי ג'נם לבן:
(מא) וכאן יעקוב. פי כל זקת
וחאם אלג'נם אלדביעיה.
יצ'יר אלעצ'י חדאהא
פי אלחיאץ. לתתותם בהא:
(מב) ואדא כ'רפת לם יצ'יר

אל-הַמְקָלוֹת וְתִלְדֶּן הַצֵּאן
עֲקָדִים נֶקְדִּים וְטִלְאִים:
וְאֶת־יִחְמָא עֲנָא בְּחֹטְרִיא. וְיִלְדֶּן עֲנָא:
רְגוּלִין נְמוּרִין וּרְקוּעִין: מ וְהַפְּשָׁבִים
הַפְּרִיד יַעֲקֹב וַיֵּתֶן פָּנָיו
הַצֵּאן אֶל־עֶקֶד וְכָל־חוּם
בַּצֵּאן לִבְנוֹ וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים
לְבָדוֹ וְלֹא שָׂתָם עַל־צֵאן

לָבָן: וְאִמְרִיא אֶפְרִישׁ יַעֲקֹב. וַיְהִי. בְּרִישׁ עֲנָא כָּל דְּרָגוּל. וְכָל
דְּשַׁחוּם בְּעֲנָא דְּלָבָן. וְשׁוּי לִיה עֲדָרִין בְּלַחֲדוּהִי. וְלֹא עָרִיבְנוּ עִם עֲנָא
דְּלָבָן: מ וְהָיָה בְּכָל־יָחַם הַצֵּאן הַמְקָשְׁרוֹת וְשָׁם
יַעֲקֹב אֶת־הַמְקָלוֹת לְעֵינָיו הַצֵּאן בְּרֵהֲטִים
לְיִחְמָנָה בַּמְקָלוֹת: וַהֲוִי. בְּכָל עֵדֶן דְּמִת־יִחְמֶן עֲנָא מִבְּכֶרְתָּא.
וּמִשׁוּי יַעֲקֹב יֵת חֹטְרִיא. לְעֵינָיו עֲנָא בְּרִטִּיא. לְיִחְמוּתֶהוּן בְּחֹטְרִיא:
מב וּבַהֲעֲטִיף הַצֵּאן לֹא יֵשִׁים וְהָיָה הָעֲטָפִים

— רש"י —

החולכות אחריהם צופות אליהם, וזהו
שנאמר ויתן פני הצאן אל עקוד, שהיו פני
הצאן אל העקדים, ואל כל חום שמצא בצאן
לבן: וישת לו עדרים. כמו שפרשתי:
מא המקשרות. בתרגומו הבכירות ואין לו
עד במקרא להוכיח עליו. ומנחם חברו עם
(שמואל ב' טו ל) אחיתפל בקשרים, (שם טו י)
ויהי הקשר אמיץ, אותן המתקשרות יחד

כיוצא בו. ר' הושעיא אומר המים נעשין ורע
במעיהן ולא היו צריכות לזכר, וזהו ויחמנה
וגו': לט אל המקלות. אל מראות המקלות:
עקדים. משנים במקום עקידתן, הם קרסלי
ידיהן ורגליהן: מ והפשבים הפריד יעקב.
הגלדים עקדים נקדים הבדיל והפריד לעצמן
ועשה אותן עדר עדר לבדו, והוליק אותו
העדר העקוד לפני הצאן, לפני הצאן

וזלק הדקדוק: מא והיה בכל יחם הצאן המקשרות. השוא שבמ"ם נע מפני המאריך שבה"א.
וכ"ה בכל התיגאן דלא כמהרי"ב:

תפסיר רס"ג

ד'אלך. פתציר אלכ'ריפיה
ללבן. ואלדביעיה ליעקוב:
(מג) פאסר אלדגל ג'א ג'א.
וצאר לה ג'עם כת'יר. ואמא
ועבד. וגמאל וחמיר:
לא א) פסמע. כל'אם ב'ני לבן
יקולון. אכ'ד' יעקוב גמיע
מאל אבינא. ומן מאלה
אכתסב הד'א אליסאר:
(ב) ורא' יעקוב וגה לבן.
פאד'א ל'ס הו' מעה מת'ל אמס
ומא קבלה: ג) ת'ם קאל אללה

ללבן והקשרים ליעקב:
ובלקישות ענא לא משוי. והון לקישיא
ללבן. ובפירא ליעקב: ^{מג} ויפרץ
האיש מאד מאד ויהי לו
צאן רבות ושפחות
ועבדים וגמלים וחמרים:
ותקף גברא לחדא לחדא. והו' ליה ען
סגיאן. ואמחן ועבדין. וגמלין וחמרין:
^{לא} וישמע את-דברי
בני-לבן לאמר לקח יעקב את כל-אשר
לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל-הכבוד
הזה: ושמע. ית פתגמי בני לבן דאמרין. נסיב יעקב. ית כל
דלאבונא. ומדלאבונא. קנא. ית כל נכס'א האלין: ^ב וירא
יעקב את-פני לבן והנה איננו עמו בתמול
שלשום: וחזא יעקב ית סבר אפי לבן. והא ליתנון. עמיה
במאתמלי ומדקמוהי: ^ג ויאמר יהוה אל-יעקב שוב
אל-ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך:

• רש"י •

למהר עבדון: מז' ובהעטף. לשון אחור,
בתרגומו ובלקישות. ומנחם חברו עם
(ישעי' ג כג) המלצות והמעטפות. לשון
עטיפת כסות. כלומר מתעטפות בעורן
וצמרן ואינן מתאוות להתניחם על ידי
הזכרים: מג צאן רבות. פרות ורבות יותר
משאר צאן: ושפחות ועבדים. מוכר צאנו
בדמים יקרים ולוקח לו כל אלה:
^{לא} עשה. כנס. כמו (ש"ס יד מח) ויעש חיל
ויף את עמלק: ג שוב אל ארץ אבותיך.
ושם אהיה עמך. אבל בעודך מחבר לשמא
אי אפשר להשרות שכנתי עליך:

תפסיר רס"ג

לַיַּעֲקֹב. אֲרָגַע אֵלַי אֲרִיץ
אֲבֹאֲנֶךָ וּמִוֹלָדְךָ. וְאֶכּוֹן מְעַד: (ד)
פָּבַעַת' יַעֲקֹב. וַיֵּצֵא בְּרַחֵל
וּלְאָה. אֵלַי אֲלֻצְחָרָא אֵלַי
גִּ'נְמָה: (ה) פָּקֹאֵל לָהֶן. הוּדִיא
אֲנָא אֲרָא וְגַה אֲבִיכֶן. אֲדִי לִיס
הוּ מְעִי מִתַּל אֲמִס וּמֵא קִבְלָה.
וּלְאָה אֲבִי. לִם יִזְאֵל מְעִי:
(ו) וְאֲנִתֶן תַּעֲלֻמֶן. אֲנִי כִדְמִתָּה.
בְּגִמִּיעַ קִוִּיתִי: (ז) וְאֲבִיכֶן סְכִיר
בִּי. וּבִדֵּל אֲגֵרְתִּי עֲשֵׂרָה
אֲעֵדָאֵד. וְלִם יִדְעָה אֲלֵלָה אֵן
יְסִי אֵלַי: (ח) אֵן קֹאֵל כְּדִיא יְפוֹן

וַאֲמַר יִי לַיַּעֲקֹב. תוֹב. לְאֲרַע אֲבָהֶתְךָ
וּלְיִלְדוֹתֶךָ. וַיְהִי מִימֵרִי בְּסַעֲדֶךָ:

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב

בספרי
תוס' תוס'

וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלָאָה

הַשְּׂדֵה אֶל-צֹאנֹו: וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב.

וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלָאָה. לְחַקְלָא לְוֹת עֲנִיָּה:

וַיֹּאמֶר לָהֶן רֵאָה אֲנֹכִי

אֶת-פָּנַי אֲבִיכֶן כִּי-אֵינָנִי

אֵלַי כְּתַמֵּל שְׁלֹשׁ וְאַלְהִי

אֲבִי הִיָּה עֲמָדִי: וַאֲמַר לָהֶן.

חֲזִי אֲנָא יָת סְבֵר אֲפִי אֲבוּכֹן. אֲרִי לִיתְנֹון עֲמִי כְּמֵאֲתַמְלִי וּמִדְּקַמּוּהִי.

וְאַלְהִיָּה דְאֲבָא. הָוָה בְּסַעֲדִי: וְאַתָּנָה יִדְעָתֶן כִּי בְּכָל

כְּחִי עֲבַדְתִּי אֶת-אֲבִיכֶן: וְאַתִּין יִדְעָתִין. אֲרִי בְּכָל חִילִי.

פְּלַחִית יָת אֲבוּכֹן: וְאֲבִיכֶן הִתַּל בִּי וְהִחֲלִף

אֶת-מִשְׁפְּרִתִּי עֲשֵׂרֶת מִנִּים וְלֹא נִתְּנֹו אֵלָהִים

לְהִרְעֵ עֲמָדִי: וְאֲבוּכֹן שְׁקֵר בִּי. וְאַשְׁנִי יָת אֲגֵרִי עֶסֶר זְמַנִּין. וְלֹא

שִׁבְקִיָּה יִי. לְאֲבֵאָשָׁה עֲמִי: אִם-כֹּה יֹאמֶר נִקְדִּים יִהְיֶה

שְׁכָרְךָ וַיִּלְדוּ כָל-הַצֹּאֵן נִקְדִּים וְאִם-כֹּה יֹאמֶר

רש"י

ד וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלָאָה. לְרַחֵל תַּחֲלָה וְאַחֵר
כִּי לְלָאָה שְׁהִיא הָיְתָה עֲקָרַת הַבֵּית.
שְׁבִשְׁבִּילָה נִזְדַּוּג יַעֲקֹב עִם לָבֵן, וְאַף בְּנֵיהָ
שְׁלִלָאָה מוֹדִים בְּדָבָר, שְׁהָרִי בָעַז וּבֵית דִּינֹו

מִשְׁבֵּט יְהוּדָה אוֹמְרִים (כּוֹס ד' י"א) כְּרַחֵל
וּכְלָאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם וּגְוִי, הִקְדִּימוּ רַחֵל
לְלָאָה: זַעֲשֵׂרֶת מִנִּים. אֵין מוֹנִים פְּחוּת
מִעֲשָׂרָה: מִנִּים. לְשׁוֹן סְכוּם כָּלֵל הַחֲשׁוּבֹן.

תפסיר רס"ג

עֲקָדִים יִהְיֶה שְׂכָרְךָ וְיִלְדוּ

כָּל-הַצֹּאן עֲקָדִים: אִם כְּדִין הָיָה

אָמַר. נְמוּרִין יְהִי אֲגֶרְךָ. וְיִלְדוּ כָּל עֲנָא

נְמוּרִין. וְאִם כְּדִין הָיָה אָמַר. רְגוּלִין יְהִי

אֲגֶרְךָ. וְיִלְדוּ כָּל עֲנָא רְגוּלִין: ט וַיֵּצֵל

אֱלֹהִים אֶת-מִקְנֵה אֲבִיכֶם

וַיִּתֵּן-לֵי: וְאֶפְרַיִם יִי. מִן בְּעִירָא

דְּאֲבוּכֹן וַיְהִי לֵי: וַיְהִי בַּעַת

יַחַם הַצֹּאן וְאֶשָּׁא עֵינֵי

וְאֶרָא בַּחֲלוֹם וַהֲגָה

הָעֵתָדִים הָעֲלִים עַל-הַצֹּאן עֲקָדִים נִקְדִּים

וּבְרָדִים: וַהֲוָה. בְּעֵדֶן דְּאֶת-יַחְמָא עֲנָא. וְזַקְפִּית עֵינֵי. וְחֲזִית בַּחֲלֵמָא.

וְהָא תִּישָׁא דְסָלְקִין עַל עֲנָא. רְגוּלִין נְמוּרִין וּפְצִיחִין: יא וַיֹּאמֶר

אֵלֵי מִלֵּאךְ הָאֱלֹהִים בַּחֲלוֹם יַעֲקֹב וַאֲמַר הִנְנִי:

וַאֲמַר לֵי. מִלֵּאכָא דִּי. בַּחֲלֵמָא יַעֲקֹב. וַאֲמַרִית הָאֲנָא: יב וַיֹּאמֶר

שָׂא-נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה כָּל-הָעֵתָדִים הָעֲלִים

עַל-הַצֹּאן עֲקָדִים נִקְדִּים וּבְרָדִים כִּי רָאִיתִי

רס"י

וְהָן עֲשִׂירִיּוֹת, לְמִדְּנוּ שְׁהַחֲלִיף תִּנְאוּ מֵאָה הַמְסוּר בֵּיד בְּנֵי לָבָן לְעֵדֶר שְׂפִיד יַעֲקֹב:
פְּעָמִים: יוֹהֲגָה הָעֵתָדִים. אָף עַל פִּי וּבְרָדִים. כְּתִרְגוּמוֹ וּפְצִיחִין פִּיטִי"ד זַלְעִ"ז
שְׁהַבְדִּילָם לָבָן בָּלָם שְׁלָא יִתְעַבְּרוּ הַצֹּאן [מְנוּמָשׁ] חוּט שְׁלָלָבָן מִקִּיף אֶת גּוּפוֹ סְבִיב,
דּוֹגְמָתָן, הָיוּ הַמִּלֵּאכִים מְבִיאִין אוֹתָן מֵעֵדֶר חֲבֵרְבוּרִית שְׁלוֹ פְתוּחָהּ וּמְפוֹלְשֶׁת מִזֶּן אֶל זֶן.

שִׁמּוֹ הַמּוֹר (י) שָׂא-נָא. יֵשׁ לְהַפְרִיד מֵעַט כֹּ"ל דְּלֹא לִישְׁתַּמֵּעַ שָׂא.

תפסיר דס"ג

אלצאעדה עלי אלג'ם. מחגלה ומנקטה וכ'לנגייה. פאני ראית. גמיע מא לבן צאנע בך: (יג) אנא אלטאיק אלמבשרך פי בית אל. אלד'י מסחת הנאך לי אלנצבה. ונד'רת לי ת'ם אלנד'ר. ואלאן. קם אכ'רג מן הד'א אלפלד. וארגע אלי פלד מולדד: יד) פאגאפתא רחל ולאח. וקאלתא לה. הל בקי לנא. נציב או נחלה פי בית אבינא: טו) אלא אן פאלג'רבא. חסבנא ענדה. וכאנה באענא. ואכל

את כל-אשר לבן עשה
לך: ואמר. זקוף פען עינך וחזי. כל
תישיא דסלקין על ענא. רגולין נמורין
ופצ'חין. ארי גלי קדמי. ית. כל דלבן
עבד לך: יג אנכי האל בית-
אל אשר משחת שם
מצבה אשר נדרת לי שם
נדר עתה קום צא מן-
הארץ הזאת ושוב אל-
ארץ מולדתך: אנא אלהא

דאתגליתי עלך בבית אל. דמשחתא תמן קמא. דקיימתא קדמי.
תמן קים. פען. קום פוק מן ארעא הדא. ותוב לארע ילדותך:
יד ותען רחל ולאח ותאמרנה לו העוד לנו
חלק ונחלה בבית אבינו: ואתיבת רחל ולאח. ואמר
ליה. העוד לנא. חולק ואחסנא בבית אבונא: טו הלא נכריות
נחשבנו לו כי מכרנו ויאכל גם-אכול

רש"י

לשלמו, שאמרת (סס כז) יהיה בית אלהים,
שתקריב שם קרבנות: יד העוד לנו חלק.
למה נעבב על ידך מלשוב, כלום אנו
מחלות לירש בנכסי אבינו כלום בין
הזכרים: טו הלא נכריות נחשבנו לו.
אפלו בשעה שדרך בני אדם לתת נדוניא
לבנותיו בשעת נשואין, נהג עמנו בנכריות.

ואין לי להביא עד מן המקרא: יג האל בית
אל. כמו אל בית אל, ה"א יתרה, ודרך
מקראות לדבר בן, כמו (צמדזי לד ט) כי אתם
באים אל הארץ כנען: משחת שם.
לשון רבוי ונגלה בשנמשח למלכות, כך
(לעיל כח יט) ויצק שמן על ראשה, להיות
משוחה למזבח: אשר נדרת לי. וצריך אתה

תפסיר רס"ג

את' מננא: טז) אן גמיע
אל'סאר. אל'די אפאדה אללה
מן אבינא. הו לנא ולבנינא.
ואלאן. כל מא קאלה אללה לך
אצנעה: יז) פקאם יעקוב. וחמל
בניה ונסאה עלי' אלגמאל:
יח) וסאק גמיע מאשיתנה.
וגמיע סרחה אל'די מלכה. מע
מאשיתנה וסאיר מלכה. אל'די
מלכה פי פדן ארם. ליגי. אלי'
יצחק אביה אלי' בלד כנעאן:
יט) ופאן לבן. קד מצ'א ליגז

את-פספנו: הלא נוכראן.
אתחשבנא ליה ארי זבננא. ואכל אף
מיכל ית פספנא: טז) כי כל-
העשר אשר העיל אלהים
מאבינו לנו הוא ולבנינו
ועתה כל אשר אמר
אלהים אליך עשה: ארי כל
עותרא. דאפריש יי מאבונא. דילנא הוא
ודבננא. וכען. כל דאמר יי. לך עבדי:

וַיִּקַּם יַעֲקֹב וַיֵּשֶׁא אֶת-בָּנָיו
וְאֶת-נָשָׁיו עַל-הַגְּמָלִים: וְקָם יַעֲקֹב. וְנָטַל יֵת בְּנוֹהֵי וְיֵת
נְשׁוֹהֵי עַל גְּמָלִיָּא: יז) וַיִּנְהַג אֶת-כָּל-מִקְנֵהוּ וְאֶת-כָּל-
רֶכֶשׁוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ מִקְנֵה קִנְיָנוֹ אֲשֶׁר רָכַשׁ
בְּפָדֵן אֲרָם לָבוֹא אֶל-יִצְחָק אָבִיו אֶרֶץ כְּנָעַן:
וְדָבַר יֵת כָּל גִּיתוֹהִי. וְיֵת כָּל קִנְיָנִיהָ דִּקְנָא. גִּיתוֹהִי וְקִנְיָנִיהָ. דִּקְנָא בְּפָדֵן
אֲרָם. לְמִיתֵי. לוֹת יִצְחָק אָבוֹהִי לְאֶרֶץ כְּנָעַן: יט) וְלִבְנֵי הַלֵּךְ
לָגֹז אֶת-צֹאנָם וְהַגְּנֹב רָחֵל אֶת-הַתְּרָפִים

רס"ד

כי מכרנו לך בשכר הפעלה: את פספנו.
שעכב דמי שכר פעלתך: טז) כי כל העשר.
כי זה משמש בלשון אלא, כלומר משלאבינו
אין לנו כלום אלא מה שהעיל הקדוש ברוך
הוא מאבינו שלנו הוא: העיל. לשון הפריש.
וכן כל לשון העלה שבמקרא לשון הפרשה.
שפפרישו מן הרעה ומן האויב: יז) את בננו
ואת נשיו. הקדים וזכרים לנקבות, ועשו
הקדים נקבות לזכרים, שנאמר (לקמן לו ו)
ויקח עשו את נשיו ואת בננו וגו': יח) מקנה
קנינו. מה שקנה מצאנו עבדים ושפחות
וגמלים וחמורים: יט) לגזז את צאנו. שנתן

תפסיר דס"ג

ג'נמה. פאכ'ד'ת רחל.
אלתמת'אל אלד'י לאביהא:
(כ) ופתם יעקוב. מן לבן
אלארמני. ולם יכ'ברה אנה
מנצ'רף: כא) ואנצ'רף הו וגמיע
מאלה. וקאם ועבר אלפראת.
וגעל קצרה גבל גרש:
(כב) פאכ'בר לבן פי אליום
אלת'אלת'. אן יעקוב קוד
אנצ'רף: כג) פאכ'ד' אצחאבה
מעה. וכלב וראה. מסאפה
סבעה' איאם. ולחקה פי גבל
גרש: כד) פואפא מלך אללה.

אֲשֶׁר לְאָבִיָּה: וְלִבְנֵי אָזֹל. לְמַגֵּן
יָת עֲנִיָּה. וְנָסִיבַת רַחֵל. יָת עֲלֻמְנִיָּא
דְּלֵאבוּדָא: ב' וַיִּגְנֹב יַעֲקֹב אֶת-
לֵב לִבְנֵי הָאֲרָמִי עַל-בְּלִי
הַגִּיד לוֹ כִּי בָרַח הוּא: וְכַסִּי
יַעֲקֹב. מִן לִבְנֵי אֲרַמָּאָה. עַל דְּלֵא חַוִּי
לִיָּה. אָרִי אָזִיל הוּא: כ"א וַיִּבְרַח
הוּא וְכָל-אֲשֶׁר-לוֹ וִיקָם
וַיַּעֲבֹר אֶת-הַנָּהָר וַיֵּשֶׁם

אֶת-פָּנָיו הָרַגְלָעֵד: וְאָזֹל הוּא וְכָל דְּלִיָּה. וְקָם וַעֲבֹר יָת
פָּרַת. וְשׁוּי יָת אַפּוּהִי לְטוּרָא דְּגִלְעָד: כ"ב וַיַּגֵּד לְלִבְנֵי בָּיִם
הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב: וְאֶת-חַוָּא לְלִבְנֵי בָּיִם תְּלִיתָאָה.
אָרִי אָזֹל יַעֲקֹב: כ"ג וַיִּקַּח אֶת-אָחִיו עֲמֹן וַיִּרְדּוּ אַחֲרָיו
דָּרָךְ שְׁבַעַת יָמִים וַיִּדְבֹּק אֹתוֹ בְּהָרַגְלָעֵד:
וּדְבַר יָת אַחוּהִי עֲמִיָּה. וּרְדָף בְּתַרוּהִי. מִהֶלֶךְ שְׁבַעַת יוֹמִין. וְאִדְבִּיק יָתִיָּה
בְּטוּרָא דְּגִלְעָד: כ"ד וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל-לִבְנֵי הָאֲרָמִי
בְּחֹלֶם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הַשְׁמַר לָךְ פֶּן-תִּדְבֹּר

רש"י

בִּיד בְּנֵי דָרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בֵּינוּ וּבֵין
יַעֲקֹב: וַתִּגְנֹב רַחֵל אֶת הַתְּרָפִים.
לְהַפְרִישׁ אֶת אָבִיָּה מִעֲבוּדָה וְרָה נִתְכַּוְּנָה:
כ"ב בָּיִם הַשְּׁלִישִׁי. שְׁהָרִי דָרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
הָיָה בֵּינֵיהֶם: כ"ג אֶת אָחִיו. קְרוֹבִיו: דָּרָךְ
שְׁבַעַת יָמִים. כָּל אוֹתָן שְׁלֹשָׁה יָמִים שְׁהָלָךְ

תפסיר רס"ג

עם-יעקב מטוב עד-רע:

וְאַתָּא מִימַר מִן קָדָם יי. לֹות לָבָן אַרְמָא
בְּחִלְמָא דְלִילִיא. וְאָמַר לִיה. אֶסְתִּמַּר
לָךְ. דְּלִמָּא תִמְלִיל עִם יַעֲקֹב מִטָּב עַד

ביש: כה וישג לבן את-יעקב**ויעקב תקע את-אהלו****בהר ולבן תקע את-אחיו****בהר הגלעד: ואדביק לבן ית**

יעקב. ויעקב. פֶּרַס יִת מִשְׁכְּנֵיהּ בְּטוֹרָא.

וּלְבָן. אֲשֶׁרִי יִת אַחוּהִי בְּטוֹרָא דְגִלְעָד:

כז ויאמר לבן ליעקב מה עשית ותגנב**את-לבבי ותנהג את-בנותי בשביות חרב:**

וְאָמַר לָבָן לְיַעֲקֹב. מָא עֲבַדְתָּא. וְכִסִּיתָא מִנִּי. וְדַבַּרְתָּ יִת בְּנֹתִי. בְּשִׁבְיַת

חרב: כז למה נחבאת לברח ותגנב אתי ולא-**הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשרים בתך****ובכנור: למא טמרתא למיזל. וכסיתא מני. ולא חזית לי. ושלחתך**

לָבָן אֱלֹאֲרֵמְנִי פִי חֵלֶם אֱלֹלִיל.
וְקָאֵל לָהּ. אַחְדִּיר אֵן תְּכַלֵּם
יַעֲקֹב מִן כִּיר אֱלִי שֵׁד:
כֹּה פִלְחָק לָבָן יַעֲקֹב. וְכָאֵן
יַעֲקֹב. קֹד צִירָב כִּבְאָה פִי
אֱלֹגְבֵל. וּלְבָן. נִזְל אֲכִזְתָּה פִי
גְבֵל גֶּרֶשׁ: כֹּו וְקָאֵל לָבָן
לְיַעֲקֹב. מָא דִּיא צְנֻעַת בִּי. אֲדִי
כְּתֻמְתָּנִי. וְסָקַת בְּנֵאֲתִי.
כְּאִלְמִסְבִּיָּאֵת בְּאִלְסִיָּה. כֹּו וְלֵם
אֲכִזְתָּפִית וְאֲנִצְרַפִּית. וְכְתֻמְתָּנִי
וְלֵם תְּכִיבְרָנִי. פְּכֻנַת אֲשִׁיעַד.
בְּפֶרַח וְגִנָּא וְדִפּוּף וְטִנְאֲבִיר:

— רס"י —

כז **מטוב עד רע.** כָּל טוֹבָתָן שְׁלֹשְׁשֵׁים רָעָה כָּל חֵיל הַבָּא לְמַלְחָמָה קְרוּי חָרֵב: כז **ותגנב**
הָיָא אֲצֵל הַצְּדִיקִים: כז **בשביות חרב.** אֲתִי. גִּנְבֵת אֶת דַּעְתִּי:

זֶלֶק הַרְקָדוּק: כז **ואשלחך בשמחה.** הוּי"ו בְּקִמָּץ בְּכָל הַתִּיגָאן. וַיֵּשׁ בֹּזֵה טַעַם לְמַדְקָדִיקִים
ה"ר בַּחֲיִי גַם הָרָאב"ע בְּסִפְר צִחוֹת דָּף ק"ן. גַּם בְּהַקְדַּמַת ׳ אֲדוֹנֵיהוּ לְמוֹסְרָה רַבְתָּא כְּתַב דְּכָל
עֲתִיד פֶּתַח וְכָל עֵבֶר קִמָּץ, חוּץ מִמַּלְתָּ וְאֶעֱמֹד עָלָיו וְאִמּוֹתָהּ נִפְתַּח הוּי"ו, כִּי הַקִּמָּץ בְּכָל
מָקוֹם נֹאמַר עַל אִמִּיתָת הַעֲנִין לֹא כֵן הִפְתַּח לָכֵן וַי"ו שֶׁל וְאֶעֱמֹד קִמָּץ כִּי בֹזֵה דִיבֵר נִכְוֵנָה. אֲבָל
וַי"ו וְאִמּוֹתָהּ נִחְלַף בְּקִמָּץ בִּפְתַּח מִפְּנֵי כִי שִׁקֵּר עֲנָה יַעֲו"ש. אֲלֵא דְקִשָּׁה לִי הָא כִּי אֶחָד קִרְאֲתִיו
וְאִבְרַכְהוּ וְאִרְבֵּהוּ, וְהֵלֵא הוּא עֵבֶר. וּלְפִי מָה שֶׁלְּמַדְתִּי מִסִּפְר עֲרוּגַת הַבֶּשֶׂם לֹא קִשָּׁה כִּי הִנֵּה
הַדְּבַר הַמַּעֲצִיב לְאָדָם נֹחַ לוֹ שֶׁהֶעֱתִיד לִהְיוֹת יֵהִיָּה כַּעֲבֹר וְחִלָּף וְחִלָּף לוֹ. וְהִפּוּךְ הַעֲבֹר לַעֲתִיד

תפסיר רס"ג

(כח) וְלֹם תִּדְעֵנִי. אַן אַקְבֵּל בְּנִי
וּבְנֵי אֵלֶיךָ. אֵלֶיךָ קָדָה הָלַת פִּי מֵא
צָנְעָתִי: (כט) הֵל מוֹגֹד פִּי יָדִי
טֹאקָה. אַן אַצְנַע בְּכֶם שְׂרָא.
לֹלֵא אַן אֵלֶיךָ אֲבִיכֶם
אֲלִבְאַרְחָה. קֹאֵל לִי אַחֲדִיר אַן
תִּכְלֹם יַעֲקֹב מִן כִּיר אֵלִי
שֶׁ: (ל) וְאֵלֶיךָ מִצִּית
מִצִּיא. אֲדִי אֲשִׁתְּךָ אֵלִי בֵּית
אֲבִיד. פֶּלֶם סִרְקָת מַעֲבֹדִי:
(לא) פֶּאֶגְאָבָה יַעֲקֹב וְקֹאֵל.

פִּזֵּן. בְּחֻדָּא וּבִתְשִׁבְחָן בְּתוּפִין וּבִכְנָרִין:
כח וְלֹא נִטְשֵׁתִנִּי לְנִשְׁק לְבָנִי
וּלְבָנֵי עֵתָה הַסְכֵּלָתָה
עֲשֹׂו: וְלֹא שְׁבַקְתִּנִּי. לְנִשְׁקָא לְבָנִי
וּלְבָנֵי. פֶּעַן אֲסַכִּילָתָא לְמַעֲבָד:
כט יֵשׁ-לֹאֵל יָדִי לַעֲשׂוֹת
עִמָּכֶם רַע וְאֵלֶיךָ אֲבִיכֶם
אָמַשׁ | אָמַר אֵלִי לֵאמֹר

הַשָּׁמַר לָךְ מִדְּבַר עִם-יַעֲקֹב מְטוֹב עַד-רַע:
אֵת חֵילָא בִּידִי. לְמַעֲבָד עִמָּכֶן בִּישָׂא. וְאֵלֶיךָ דְּאִבּוּכֹן. בְּרַמְשָׂא
אָמַר לִי לְמִימַר. אֲסַתְמַר לָךְ. מִלְמַלָּא עִם יַעֲקֹב מְטָב עַד בִּישָׂא:
ל וְעֵתָה הִלָּךְ הִלָּכְתָּ בִּי-נִכְסָף נִכְסַּפְתָּה לְבֵית
אֲבִיד לְמָה גִּנְבְּתָה אֶת-אֵלֶיךָ: וּכְעַן מִיזֵל אֲזִלְתָּא. אָרִי
חֲמָדָא חֲמִידָתָא לְבֵית אֲבִיד. לְמָא נְסִיבְתָּא יֵת דְּחִלָּתִי: לֹא וַיַּעַן
יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר לְלִבִּן בִּי יִרְאֵתִי בִּי אֲמַרְתִּי פֶן-
תִּגְזֹל אֶת בְּנוֹתַי מִעַמִּי: וְאֵתִיב יַעֲקֹב וַאֲמַר לְלִבִּן.

— רס"י —

כט יֵשׁ לֹאֵל יָדִי. יֵשׁ כֹּחַ וְחֵיל בִּידִי לַעֲשׂוֹת וְהִרְבֵּה יֵשׁ בְּמִקְרָא (תְּכִלִּים פד ג) נִכְסָפָה וְגַם
עִמָּכֶם רַע. וְכֹל אֵל שְׂהוּא לְשׁוֹן קָדֵשׁ עַל שֵׁם פִּלְתָּה נִפְשִׁי (אִיוֹז יד טו) לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ תִּכְסֹּף:
עֲזֹז וְרֹב אֲוִנִים הוּא: לְנִכְסַּפְתָּה. חֲמִידָתָה. לֹא בִּי יִרְאֵתִי וְגו'. הִשְׁיבוּ עַל רֹאשׁוֹן רֹאשׁוֹן.

זֶלֶק הַדְּקָדוּק: הוּא מִבְּחִינַת שְׂמִיחָה נִמְשַׁכָּת בִּסְפּוֹר הַהוּא כִּי הַדְּבַר הַמְשַׁמַּח הַעֲבַר כּוֹסֶף
הָאָדָם שְׂעוֹד יִקּוּם וִיחִיָּה יַע"ש. וּלפ"ז נִכְל לֹמַר כֹּאן כִּי לֵהוּיֹת שְׂאִין חֲפֵץ לֵה' בְּמַעֲשֵׂה
הַכְּסִילִים לִכֵּן הַעֲתִיד נִהְפֵךְ לַעֲבַר כֹּאֲלוֹ עֲבַר וְחִלָּף וְכִבְר אִמְרוּ דְּבִרָה תּוֹרָה כְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. וְעַל
פִּי זֶה קָם דִּינָא לְקִרְוֹת וִי"ו דּוּאֲשַׁלְחָךְ בְּקִמְךָ. וְכֵן מוֹכַח תְּרַגּוּם אֲוִנְקְלוֹס שְׁתִּרְגָּם וְשַׁלְחָךְ פֶּן
וְלֹא תִרְגָּם וְאֲשַׁלְחִיךָ וְדו"ק:

תפסיר רס"ג

לֹאֲנִי תִכְוֹנֶה וְקָלָה. כִּילֹא
תִּגְצְבֵנִי עָלַי בְּנֹאֲתֶךָ: לֵב) וּמִן
וְגִדֹת מַעֲבֻדֶּךָ מַעֲה לֹא יִחְיֶה.
חֲדָיִא אֲצַחֲאֲבָנָא אֶתְיָבִת. אִי
שִׁי הוּא לֶךְ מַעֲי וְכִדְיָהּ. וְלֹם יַעֲלֹם
יַעֲקֹב. אֵן רַחֵל אֲכִיפְתָּהֶם:
לֵג) וְדִכִּיל לִבִּי. כִּיבֹא יַעֲקֹב
וְכִיבֹא לֵאמֹר. וְכִיבֹא אֱלֹאֲמִתִּין
וְלֹם יִגִּד שִׁי. תִּים כִּי־ג מִן כִּיבֹא
לֵאמֹר. וְדִכִּיל אֱלִי כִיבֹא רַחֵל:
לֵד) וְהִי קֹדֶר אֲכִידִית
אֶלְתִּמְתִּיאֵל. וְצִיִּירְתָּהּ. כִּי קֵתֵב

אֲרִי דְחִילִית. אֲרִי אֲמַרִית. דְּלִמָּא תִינוֹס
יֵת בְּנִתְךָ מִנִּי: לֵב עֵם אֲשֶׁר
תִּמְצֵא אֶת־אֱלֹהֶיךָ לֹא
יִחְיֶה נֶגֶד אֲחִינוּ הַכֹּהֵן לְךָ
מֶה עֲמָדִי וְקַח־לְךָ
וְלֹא־יָדַע יַעֲקֹב כִּי רַחֵל
גִּנְבָתָם: אֲתֵר. דְּתִשְׁכַּח יֵת דְּחִלְתְךָ
לֹא יִתְקִיִם. קָדָם אֲחִנָּא אֲשַׁתְּמוּדַע לְךָ.
מָא דַּעֲמִי וְסֵב לְךָ. וְלֹא יָדַע יַעֲקֹב.

אֲרִי רַחֵל נְסִיבְתָנוּן: לֵג וַיָּבֹא לִבֵּן בְּאֶהֱל־יַעֲקֹב |
וּבְאֶהֱל לֵאמֹר וּבְאֶהֱל שְׁתֵּי הָאִמְהֹת וְלֹא מִצָּא
וַיֵּצֵא מֵאֶהֱל לֵאמֹר וַיָּבֹא בְּאֶהֱל רַחֵל: וְעַל לִבֵּן.
בְּמִשְׁכָּנָא דִּיעֲקֹב וּבְמִשְׁכָּנָא דִּלְאָה. וּבְמִשְׁכָּנָא. דְּתִרְתִּין לְחִינְתָא וְלֹא
אֲשַׁכַּח. וּנְפִק מִמִּשְׁכָּנָא דִּלְאָה. וְעַל בְּמִשְׁכָּנָא דִּרְחֵל: לֵד וְרַחֵל
לְקַחְתָּ אֶת־הַתָּרְפִים וְהַשִּׁמְשִׁם בְּכֹר הַגָּמֶל
וְתָשִׁב עֲלֵיהֶם וַיִּמְשֹׁשׁ לִבֵּן אֶת־כָּל־הָאֶהֱל

• רש"י •

שָׁאֲמַר לוֹ (פסוק כו) וַתִּנְהַג אֶת בְּנוֹתֶי וְגו':
לֵב לֹא יִחְיֶה. וּמֵאוֹתָה קָלָלָה מֵתָה רַחֵל
בְּדֶרֶךְ: מֶה עֲמָדִי. מִשְׁלָף: לֵג בְּאֶהֱל יַעֲקֹב.
הוּא אֶהֱל רַחֵל, שֶׁהָיָה יַעֲקֹב תָּדִיר אֲצֵלָהּ, וְכֵן
הוּא אוֹמֵר (לכֵּן מו יט) בְּנֵי רַחֵל אֵשֶׁת יַעֲקֹב,
וּבִכְלָן לֹא נֶאֱמַר אֵשֶׁת יַעֲקֹב: וַיָּבֹא בְּאֶהֱל

רַחֵל. כְּשֶׁיֵּצֵא מֵאֶהֱל לֵאמֹר חֲזֹר לוֹ לְאֶהֱל רַחֵל
קוֹדֵם שֶׁחָפֵשׂ בְּאֶהֱל הָאִמְהוֹת. וְכָל כֶּף לְמֹה,
לְפִי שֶׁהָיָה מִכִּיר בָּהּ שֶׁהָיָה מִשְׁמִשְׁנִית:
לֵב בְּכֹר הַגָּמֶל. לְשׁוֹן כָּרִים וְכִסְתּוֹת כְּתִירוֹמוֹ
בְּעֵבִיטָא דְּגָמֶלָא, וְהָיָה מְרַדַּעַת הַעֲשׂוּיָה כְּמִין
כֶּרֶם וּבְעִירוֹבִין (דף טז 6) הַקִּיפּוּהָ בְּעֵבִיטִין, וְהָיָה

וְזֶלֶק הַדִּקְדּוּק: לֵב כִּי רַחֵל גִּנְבָתָם. כִּפְתַּח עַל מִשְׁקַל אֲחֻזָּתָם:

תפסיר דס"ג

אלגמל וגלסת עליה. פגסס לבן.
גמיע אלכ'בא ולם יגד שי: לה)
וקאלת לה. לא ישתד עלי
סידי. פאני לא אטיק אן אקום
מן בין ידי. אד' סביל אלגסא
קד ערץ' לי. פפתש. ולם יגד
אלתמת'אל: לו) פאשתד ד'אלך
עלי יעקוב וכ'אצמה. ואגאבה
וקאל. מא גרמי מא כ'טאי.
אד' ד'הקתני: לו) וקד גססת
גמיע אניתי. מא וגדת מן גמיע
אניה' ביתד. צ'ירה הקנא.
חד'א אצחאבי ואצחאבד.
ויבכ'ונא עלי אלבדל:

**וְלֹא מָצָא: וְרָחֵל נִסִּיבַת יָת
צִלְמִנָּיָא. וְשׁוֹיֵאתָנוּן. בְּעִבְיָטָא דְגַמְלָא
וַיְתִיבַת עֲלֵיהּוֹן. וּמִשִּׁישׁ לָבָן. יָת כָּל
מִשְׁכָּנָא וְלֹא אִשְׁכַּח: לֵה וְתֹאמַר
אֶל-אֲבִיָּה אֶל-יָחֵר בְּעֵינֵי
אֲדָנִי כִּי לֹא אוֹכַל לָקוּם
מִפְּנֵיךְ כִּי-דָרְךְ נָשִׁים לִי
וַיַּחֲפֹשׂ וְלֹא מָצָא אֶת-**

**הַתָּרְפִים: וְאָמְרַת לְאֲבוּהָא. לֹא
יִתְקַף בְּעֵינֵי רַבּוֹנִי. אָרִי לֹא אִכּוֹל לְמַקָּם**

מִן קְדָמְךָ. אָרִי אוֹרַח נָשִׁין לִי. וּבִלְשׁ. וְלֹא אִשְׁכַּח יָת צִלְמִנָּיָא:
**לֵה וַיַּחֲר לִיעֲקֹב וַיִּרְבּ בְּלָבָן וַיַּעַן יַעֲקֹב
וַיֹּאמֶר לְלָבָן מַה-פִּשְׁעִי מַה חֲטָאתִי כִּי דִלְקַת
אַחֲרַי: וַתִּקֵּף לִיעֲקֹב וַנִּצָּא עִם לָבָן. וְאַתִּיב יַעֲקֹב וַאֲמַר לְלָבָן.**

מָא חֹבִי מָא סוֹרְחָנִי. אָרִי דִדְפַתָּא בְּתָרִי: לֵה כִּי-מִשְׁשַׁתָּ
**אֶת כָּל-כָּלִי מַה-מָּצָאתָ מִכָּל כָּלִי-בֵיתְךָ שִׁים
כֹּה נֶגֶד אַחִי וְאַחֶיךָ וַיּוֹכִיחוּ בֵּין שְׁנֵינוּ:
אָרִי מִשִּׁישְׁתָּא יָת כָּל מְנִי. מָא אִשְׁכַּחְתָּא מִכָּל מְנִי בֵיתְךָ. שׁוֹ הָכָא.
קָדָם אַחִי וְאַחֶךָ וַיּוֹכִחוּן בֵּין תַּרְוֵנָא: לֵה זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה**

• רש"י •

עביט גמלים, בשטייל זלע"ז: לו דלקת. דדפת. (ש"ס יז נג) מדלק אחרי פלשתים: לו ויוכיחו.
כמו (איכ"ד ז יט) על הקרים דלקנו, וכמו ויבררו עם מי הדין, אפרוזי"ר זלע"ז:

שמו דמור (ז) שים כה. המנהג להפריד ביניהם.

תפסיר רס"ג

לח) הוֹדִיא לִי עֲשֵׂרִין סָנָה מֵעַד. רְכִּיאֵלֶךְ וּמִוְעֶזֶךְ לִם תַּתִּיכֹל. וּכְבֹּאֵשׁ גִּנְמֶךָ לִם אֶכֹּל: לט) וּפְרִיסָה לֹא אֲדַפְעָהָּ אֵלֶיךָ. וּמֵאָה אֲסַתְּהִלְפָתָהָּ מִן יָדִי תִטְלַבְהָּ. כִּדְדַת נְהָאֲרָא וְלִילֵא: מ) וּכְנַת פִּי אֲלֶנְהָאֲרָא. יַחֲרֻקֵנִי אֱלֻסְמוֹם וְאֶלְגִּלִּיד פִּי אֲלִילִל. וּנְפֹר נֹמִי מִן עֵינֵי: נא) הוֹדִיא לִי עֲשֵׂרִין סָנָה פִּי

אֲנֹכִי עִמָּךְ רַחֲלִיךָ וְעֵזֶיךָ
לֹא שָׁכְלוּ וְאִילִי צֹאנְךָ לֹא
אֶכְלֹתִי: דָּנָן עֲסֵרִין שְׁנִין אָנָּה עִמָּךְ.
רַחֲלֶךְ וְעֵזֶךְ לֹא אֲתַפִּילוּ. וְדַכְרִי עֲנֶךָ לֹא
אֶכְלִית: לט) טֶרֶפָה לֹא־הִבֵּאתִי
אֵלֶיךָ אֲנֹכִי אַחֲטֹנָה מִיָּדִי
תִּבְקָשְׁנָה גִּנְבֹתִי יוֹם

וּגִנְבֹתִי לִילָה: דתבירא לא איתיתי לך. דהות שגיא ממנינא
מני את בעי לה. נטרית ביממא. ונטרית בליליא: מ) הֵייתִי בַּיּוֹם
אֶכְלָנִי חֶרֶב וְקָרַח בְּלִילָה וַתִּדְּד שְׁנַתִּי מֵעֵינַי:
הוֹיִתִּי בִּימָמָא. אֶכְלָנִי שֶׁרְפָא וּגְלִידָא נָחַת עָלַי בְּלִילֵא. וְנָדַת שְׁנִיתִי
מֵעֵינַי: נא) זֶה־לִּי עֲשָׂרִים שָׁנָה בְּבֵיתְךָ עַבְדְּתִיךָ

רס"ד

לח) לֹא שָׁכְלוּ. לֹא הִפִּילוּ עֲבוּרָם, כְּמוֹ (כּוּשֶׁט ט יז) רָחֹם מִשְׁכִּיל, (אִיז כּא י) תִּפְלִט פָּרְתוֹ וְלֹא תִשְׁכֹּל: וְאִילִי צֹאנְךָ. מִכָּאן אָמְרוּ אֵיל בֶּן יוֹמוֹ קְרוֹי אֵיל, שָׁאֵם לֹא בֶן מֵה שְׁבָחוּ, אֵילִים לֹא אָכַל אָכַל כְּבָשִׁים אָכַל, אִם בֶּן גִּזְלָן הוּא: לט) טֶרֶפָה. עַל יָדֵי אָרִי אוֹ זֶאֵב: אֲנֹכִי אַחֲטֹנָה. לְשׁוֹן (שׁוּפְטִים כ טז) קוֹלַע בָּאֶבֶן אֶל הַשְּׁעָרָה וְלֹא יִחַטָּא, (מ"א ח כּא) אָנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים, חֲסָרִים, אֲנֹכִי אַחֲסֹרָה, אִם חֲסָרָה חֲסָרָה לִי, שְׁמִידִי תִּבְקָשְׁנָה: אֲנֹכִי

זֶלֶק הַדְּקֻדָּה: לט) מִיָּדִי תִּבְקָשְׁנָה. קל הקו"ף. וכן רוב הבנין בשוא הקו"ף (מהר"ב בשם רד"ק):
גִּנְבֹתִי יוֹם. בכל התיגאן אין מאריך בנו"ן בתרויהון והשוא שבכ"ת נח וזוהי מחלוקת בין אשר
ובן נפתלי. עיין במחברת:

תפסיר דס"ג

ביתך. כ'דמתך, מנחם ארבעה עשר סנה באבנתך. וסת סנין בג'נמך. ובדלת אגרת עשרה אעדאד: מב) לולא אלאה אבי אלאה אברהים. ופוע יצחק כאן לי עונא. לקנת אלאן אטלקתני פארגא. לצ'עפי ותעב כפי. נציר אלה ונבך אלבארה: מג) פאגאבה לבן וקאל לה. אלבנאת בנאתי ואלאולאד אולאדי ואלג'נם ג'נמי. וגמיע מא תראה הו לי.

אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּשְׁתֵּי
בְּנֵי יָד וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצֶאֱנָךְ
וּתְחַלֶּף אֶת־מִשְׁכַּבְּתִּי
עֲשֶׂרֶת מָנִים: דָּנָן לִי עֶסְרִין שָׁנִין
בְּבִיתְךָ. פִּלְחַתְךָ. אַרְבַּע עֶסְרֵי שָׁנִין
בְּתַרְתִּין בְּנֵתְךָ. וְשִׁית שָׁנִין בְּעֶנְךָ:
וְאֲשֻׁנִיתָ יָת אַגְרִי עֶסֶר וּמָנִין:
מב לֹלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם וּפְחָד יִצְחָק הִיא

לִי כִי עָתָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי אֶת־עֲנָיִי וְאֶת־יִגְיֵעַ
כְּפִי רָאָה אֱלֹהִים וַיּוֹכַח אִמְשׁ: אֵלֹו לָא פֹון. אֱלֹהִיהַ
דְּאַבָּא אֱלֹהִיהַ דְּאַבְרָהָם. וּדְחִיל לִיהַ יִצְחָק הָוָה בְּסַעְדִּי. אַרִי כַעַן רִיקָן
שְׁלַחְתָּנִי. יָת עַמְלִי. וְיָת לֵאוֹת יָדֵי. גְּלִי קָדָם יי וַאֲוֹכַח בְּרַמְשָׁא: (שביעי)
מג וַיַּעַן לְבָן וַיֹּאמֶר אֶל־יַעֲקֹב הַבָּנוֹת בְּנֵתִי
וְהַבָּנִים בְּנֵי וְהַצֵּאן צֵאנִי וְכָל אֲשֶׁר־אַתָּה רָאָה
לִי הוּא וְלִבְנֵתִי מָה־אֶעֱשֶׂה לְאֵלֶּה הַיּוֹם אוֹ

— רש"י —

מא ותחלף את משכבתי. היית משונה ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. תנאי שבינינו מנקוד לטלוא ומעקדים בשביל שפחו עיניו והרי הוא כמות, יעקב לברדים: מז ופחד יצחק. לא רצה לומר אלהי יצחק, שאין הקדוש ברוך הוא מיוחד שמו על הצדיקים בחייהם, ואף על פי שאמר לו בצאתו מבאר שבע (לעיל כח יג) אני

לפי להרע להן:

וזלך הדקדוק: מא ארבע-עשרה שנה. כ"ה בכל התיגאן המאריך בבי"ת:

תפסיר רס"ג

פֿמא עס' אן אַצנע בֿבנאָתִי
אֱלֹיִם. וּבִאֲוִלָּאָדֶהֱן אֱלֹדִין
וְלִדִּין: מִד) וְאֵלֶּאן. תֵּעָאֵל נֶעְהֵד
עֵהֵדֵא אָנָא וְאַנֶּת. וְיִכּוֹן שִׁאָהֵד
בִּינִי וּבִינֶךָ: מִד) פֿאַכִּיד' יַעֲקֹב
חָגֵר. וְנִצְבָּהֵא דִפָּה: מִז) פֿקָאֵל
יַעֲקֹב לְאַצְחָאָבֵה אֱלֶקְטו
חָגָאָרֵה. וְגִמְעוּ חָגָאָרֵה
וְצִנְעוּ רִגְמָא. וְאַכְלוּ תִים עֲלֵי
אֱלֹדִגָּם: מִז) פֿסְמָאָה לִבֵּן
רָגִם אֱלִשְׁהֶאָדֵה. וְיַעֲקֹב
סְמָאָה בִּאֲלַעֲבֵרֵאֲנִיָּה גִלְעָד:
מִח) פֿקָאֵל לִבֵּן. הִדִּיא אֱלֹדִגָּם
שִׁאָהֵד. בִּינִי וּבִינֶךָ אֱלֹיִם.
לִדִּיאֲלֶךְ סְמָאָה גִלְעָד:

לְבָנֶיהֶן אֲשֶׁר יָלְדוּ: וְאַתִּיב לָבֶן
וְאָמַר לְיַעֲקֹב. בְּנָתָא בְּנָתִי. וּבְנִיא בְּנִי
וְעָנָא עָנִי. וְכָל. דָּאָת חֲזִי דִילִי הוּא.
וּלְבָנָתִי. מָא אַעֲבִיד לְאַלִּין יוֹמָא דִּין. או
לְבָנִיהוֹן דִּילִידָא: מִד) וְעָתָה לָכֵה
נִכְרָתָה בְּרִית אֲנִי וְאַתָּה
וְהִיָּה לְעַד בֵּינִי וּבִינֶךָ: וְכַעַן.
אִיתָא. נִגְזֹר קִיִּים אָנָא וְאַתָּה. וְהִי לְסָהִיד
בֵּינָא וּבִינֶךָ: מִד) וַיִּקַּח יַעֲקֹב אֲבֶן
וַיְרִימָה מִצְבָּה: וְנָסִיב יַעֲקֹב אֲבָנָא.
וַיִּקְפֵּה קָמָא: מִד) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב
לְאַחֵיו לְקִטּוֹ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ-גִל
וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל-הַגִּל: וְאָמַר יַעֲקֹב לְאַחֵיו לְקִטּוֹ אֲבָנִין.
וְנָסִיבוּ אֲבָנִין וַעֲבְדוּ דְגֹרָא. וְאַכְלוּ תַמָּן עַל דְּגֹרָא: מִד) וַיִּקְרָא-לוֹ
לָבֶן יֶגֶר שְׁהֶדוּתָא וַיַּעֲקֹב קָרָא לוֹ גִּלְעָד: וַיִּקְרָא
לִיָּה לָבֶן. יֶגֶר שְׁהֶדוּתָא. וַיַּעֲקֹב קָרָא לִיָּה גִלְעָד: מִד) וַיֹּאמֶר לָבֶן
הַגִּל הַזֶּה עַד בֵּינִי וּבִינֶךָ הַיּוֹם עַל-כֵּן קָרָא-
שְׁמוֹ גִּלְעָד: וְאָמַר לָבֶן. דְּגֹרָא הָדִין סָהִיד. בֵּינָא וּבִינֶךָ יוֹמָא דִּין.
עַל כֵּן קָרָא שְׁמִיָּה גִלְעָד: מִט) וְהַמִּצְפָּה אֲשֶׁר אָמַר

— רס"י —

מִד) וְהִיָּה לְעַד. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִז) לְאַחֵיו. שְׁלִי-גִלְעָד: גִּלְעָד. כְּמוֹ גִלְעָד: מִט) וְהַמִּצְפָּה
הֵם בְּנִי, שְׁהִיוּ לוֹ אֲחִים נִגְשִׁים אֵלָיו לְצָרָה אֲשֶׁר אָמַר וְגו'. וְהַמִּצְפָּה אֲשֶׁר בְּהַר הַגִּלְעָד,
וּלְמַלְחָמָה: מִז) יֶגֶר שְׁהֶדוּתָא. תַּרְגוּמוֹ כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שׁוֹפְטִים יא כט) וַיַּעֲבֹר אֶת מִצְפֵּה

תפסיר דס"ג

מט) ואלמטלע אד קאל. יטלע
אללה ביני ובינך. אד ננסתר
כל אמר ען צאחבה: נ) אן לא
תעד'ב בנאתי. ולא תאכ'ד
עליהן נסאא. ליס מענא אנסאן
ג'ריב. אנצ'ר. אללה שאהד
ביני ובינך: נא) וקאל לה
איצ'א. הד'א אלרגם ודד'א
אלנצ'בה. אלתי ודד'תהא ביני
ובינך: נב) הד'א אלרגם שאהד

יִצְחָק יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ כִּי
נִסְתַּר אִישׁ מִרְעֵהוּ: וְסִכּוּתָא
דְּאָמַר. יִסְדַּךְ מִמָּרָא דִּי בִּינָא וּבִינְךָ. אָרִי
נִתְפָּסִי גְבַר מִחֲבָרִיה: אִם-תִּעֲנֶנָּה
אֶת-בָּנָתִי וְאִם-תִּקַּח נָשִׁים
עַל-בָּנָתִי אֵין אִישׁ עִמָּנוּ
רְאֵה אֱלֹהִים עַד בֵּינִי

וּבִינְךָ: אִם תִּעֲנֵי יָת בָּנָתִי. וְאִם תִּסָּב נָשִׁין עַל בָּנָתִי. לִית אָנֹשׁ
עִמָּנָא. חוּי. מִמָּרָא דִּי סְהִיד בִּינָא וּבִינְךָ: וַיֹּאמֶר לָבָן
לְיַעֲקֹב הִנֵּה הִגַּל הַזֶּה וְהִנֵּה הַמַּעֲצָה אֲשֶׁר
יָרִיתִי בֵּינִי וּבִינְךָ: וַאֲמַר לָבָן לְיַעֲקֹב. הָא דְּגִזְרָא הָדִין. וְהָא
קָמְתָא. דְּאֶקִּימִית בִּינָא וּבִינְךָ: נב) עַד הִגַּל הַזֶּה וְעַד
הַמַּעֲצָה אִם-אָנִי לֹא-אֶעְבֹּר אֵלֶיךָ אֶת-הִגַּל
הַזֶּה וְאִם אֶתָּה לֹא-תֵעָבֵר אֵלַי אֶת-הִגַּל הַזֶּה

• רש"י •

גלעד. ולמה נקרא שמה מצפה, לפי שאמר אף בלחה וזלפה בנותיו היו מפלגש: אם
כל אחד מהם לחברו יצף ה' ביני ובינך אם תענה את בנותי. למנוע מהם עונת
תעבור את חברית: כי נסתר. ולא נראה תשמיש: נא יריתי. כמו (שמות טו ז) ירה בים,
איש את רעהו: בנותי בנותי. שתי פעמים. כזה שהוא יורה חניית: נא אם אני. הרי אם

זולק הדקדוק: מט) יצף י"י ביני ובינך. הטעם ביו"ד בכל התיגאן והוא מלעיל. ואפשר דבא
ע"ד הזרות: נא אם אני. בקמץ האל"ף שלא בהפסק אבל הוא בהעמדת טעם והוא אחד משלשה
שבאו כן (מהרי"ב): ואם אֶתָּה. תיבת אתה מלרע כי התלשא לא תטעים. ועיין במוסרה רבתי
שמונה כל תיבות אתה דמלעיל ושאר מלרע. ועיין במחברת התיגאן. שוב ראיתי למהרי"ב
שהכריח כן מטעמינו ע"ש:

תפסיר רס"ג

והדיא אלנצבה. עליא אן לא
אגוזקמא אליך. ועליך אן לא
תגוזקמא אלי לשר: נג) אלאה
אברהם. ואלאה נחור יחכמו
ביננא אלאה אביהמא. וחלף
יעקוב. בפוע אביה יצחק:
נד) פד'בח יעקוב ד'בחא פי
אלגבל. ודעי' באצחאבה
לאכלו טעאמא. פאכלו
טעאמא ובאתו פי אלגבל:
לב א) פאדלג לבן באלג'דאה.
וקבל בניה ובנאותה ודעי' להם.
ת'ם מציא ורגע אלי מוציעה:
ב) ויעקוב מציא אלי טריקה.

וְאֶת־הַמִּצְבָּה הַזֹּאת לְרֵעָה:

סְהִיד דְּגוֹרָא הָדִין. וְסְהִידָא קִמְתָּא. אִם
אֲנָא. לָא אַעֲבֵר לְוֹתֵךְ יֵת דְּגוֹרָא הָדִין.
וְאִם אַתָּא. לָא תַעֲבֵר לְוֹתִי. יֵת דְּגוֹרָא
הָדִין. וְיֵת קִמְתָּא הָדָא לְבִישׁוֹ:

בְּגֹ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי

נַחֲוֹר יִשְׁפְּטוּ בֵּינֵינוּ אֱלֹהֵי

אֲבִיהֶם וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפָחַד

אָבִיו יִצְחָק: אֱלֹהִיָּה דְאַבְרָהָם.

וְאֱלֹהִיָּה דְנַחֲוֹר יְדִינוּן בֵּינָנָא. אֱלֹהֵא
דְאַבוהון. וְקַיִם יַעֲקֹב. בְּדִדְחִיל לִיָּה

אָבוהֵי יִצְחָק: ג) וַיִּזְבַּח יַעֲקֹב זֶבַח בָּהָר וַיִּקְרָא

לְאֶחָיו לֵאמֹר לֶחֶם וַיֹּאכְלוּ לֶחֶם וַיְלִינוּ בָּהָר:

וְנִכְס יַעֲקֹב נִכְסֵתָא בְּטוֹרָא. וְקָרָא לְאַחוּהֵי לְמִיכַל לַחֲמָא. וַאֲכָלוּ

לַחֲמָא. וּבָתּוּ בְּטוֹרָא: **מַפְטִיר** לָב א וַיִּשְׁכְּם לָבָן בַּבֶּקֶר

וַיִּנְשָׁק לְבָנָיו וּלְבָנוֹתָיו וַיְבָרֶךְ אֹתָהֶם וַיֵּלֶךְ

וַיֵּשֶׁב לָבָן לְמִקְמוֹ: וְאַקְדִּים לָבָן בְּצַפְרָא. וְנִשְׁיֵק לְבָנוּהֵי.

וּלְבִנְתֵיהֵי וּבְרִיד יִתְהוֹן. וְאַזְלָא וְתָב לָבָן לְאַתְרֵיהֵ: ב וַיַּעֲקֹב הָלַךְ

רס"י

יַעֲקֹב זֶבַח. שְׁחַט בְּהֵמוֹת לְמִשְׁתָּה:
לְאֶחָיו. לְאוּחְבֵי שְׁעָם לָבָן: לֵאמֹר לֶחֶם.
כָּל דְּבַר מֵאֲכָל קְרוֹי לֶחֶם, כְּמוֹ (זִינְאֵל כ ו)
עֲבַד לֶחֶם רַב, (יִמְיִיכ יא יט) נִשְׁחִיתָה עֵץ
בְּלַחְמוֹ:

מִשְׁמִשׁ בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁר, כְּמוֹ (נְטִיל כד לג) עַד
אִם דְּבִרְתִּי דְבָרִי: לְרֵעָה. לְרֵעָה אִי אַתָּה
עוֹבֵר, אֲבָל אַתָּה עוֹבֵר לְפָרְקִמְטִיָּא:
נג אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. קָדֵשׁ: וְאֱלֹהֵי נַחֲוֹר.
חול: אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם. חול: נד וַיִּזְבַּח

תַּפְסִיר דַּס"ג

פִּפְּאגְתָּהּ מִלְאִיכָהּ אֵלֶּלֶה:
 (ג) פִּקְאֵל יַעֲקֹב לְמָא רֵאָהֶם.
 הִדְיָ עֶסְכֵּר אֵלֶּלֶה. פִּסְמָא
 דִּיאֵלֶךְ אֵלְמוּצֵעַ דִּיאֵת
 אֵלְעֶסְכֵּרִין:

לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ-בּוֹ מַלְאֲכֵי
אֱלֹהִים׃ וַיַּעֲקֹב אֶזְרָא לְאִזְרְחִיָּה׃
וַעֲרֵעוּ בֵּיהּ מַלְאֲכֵי דִיֵּי׃ וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב פֶּאֶשׁ רֹאם מַחְנָה

אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנִיִּם׃
וַאֲמַר יַעֲקֹב כִּד חֲזָנוֹן. מִשְׁרֵי מִן קֶדֶם יי דא. וַיִּקְרָא. שְׁמִיָּה דִּאֲתֵּרָא

ההוא מתנים: פ פ פ

קָמַחַ פִּסְוִקִים סִימָן חֲלָקִי

●————— רש"י —————●

לֹא זֶינְפָנֶנּוּ בּוֹ מִלְאֲבֵי אֱלֹהִים. מִלְאֲבִים עָמוּ עַד כָּאן, וְשִׁלְאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל שָׁבֵאוּ שֶׁל־אֲרֵץ יִשְׂרָאֵל בָּאן לִסְרָאֲתוֹ לָלוּתוֹ לְאֲרֶץ; לְקִרְאָתוֹ:

ג. מחנים. שתי מחנות, שלחוצה לארץ שבאו.

מסלת פרשת וינא

וְזֶלֶק הַדִּקְדּוּק: כַּאֲשֶׁר רֹאם מִחֲנָה אֱלֹהִים זֶה. תַּרְגוּם מִשְׁרֵי מִן קֶדֶם י"י. כִּי מַחֲנָה בְּצִירֵי לְשׁוֹן זָכַר הוּא לֹא כֵן מַחֲנָה בְּסִגּוּל דְּלִשׁוֹן נִקְבָּה הוּא הַלֵּךְ מִתּוֹרָגֵם מִשְׁרִיתָא:

ברכה ראשונה שקודם ההפטרה

פָּרוּךְ אֶתָּה יְהוָהּ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנָבִיאִים טוֹבִים. וְרָצָה
בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאַמֶּת. פָּרוּךְ אַתָּה יְהוָהּ. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה,
בְּמֹשֶׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנָבִיאֵי, הָאֱמֶת וְהַצְדִּק: (אמין)

הַפֶּטֶר הַיֵּצֵא יִשְׁקֹב

בהושע סימן י"א

וְעַמִּי תְלוּאִים לְמִשׁוּבְתִּי וְאֶל־עַל יִקְרָאֵהוּ יַחַד
לֹא יְרוּמִם׃ וְעַמִּי פְּלִיגִין, לְמַתָּב לְאוֹרִיתִי. בְּמִרוּעָא
קִשְׂיָא, יתְעָרְעוּן. כְּחֹדָא לֹא יִהְיוּן, בְּקוּמָא וְקוּפָא׃ אֵיךְ אֶתְנִנְךָ
אֶפְרַיִם אֲמַגְנֶךָ יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֶתְנִנְךָ כְּאֲדָמָה אֲשִׁימֶךָ

בְּעִבְאִים נִהְפֵךְ עָלַי לְבִי יַחַד נִכְמְרוּ נְחוּמַי: אִיכְדִין,
 אַמְסִרְנָךְ אֶפְרַיִם. אֲשִׁיצִינָךְ, יִשְׂרָאֵל. אִיכְדִין, אֶבְדְּנָךְ בְּאִדְמָה. אֲשִׁוּינָךְ,
 בְּצִבּוּאִים. מִתְעַרֵּעַ מִימֵר קִימִי, לְקַבְּלִי. פִּתְחָא מִתְגֹּלְלָא, רַחֲמַת
 אֲבֹהֶיכֹן: ^ג **לֹא אֶעֱשֶׂה חֲרוֹן אַפִּי לֹא אָשׁוּב לְשַׁחַת אֶפְרַיִם**
כִּי אֵל אֲנֹכִי וְלֹא-אִישׁ בְּקִרְבִּי קְדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר:
 לֹא אֶעֱבִיד, תְּקוּף רְגִזִּי. לֹא יִתּוּב מִימְרִי, לַחֲבֹלָא בֵּית יִשְׂרָאֵל. אֲרִי
 אֱלֹהָא אֲנָא, וּמִימְרִי לְעֹלְמָא קַיִם. וְלִית עוֹבְדֵי בְּבִנֵי בְּסַרָא, דְּדִירִין עַל
 אֶרֶעָא. בְּן גְּזִרִית, דְּבִינִיכֹן שְׂכִינְתִּי קִדִּישָׁא, וְלֹא אֲחֲלִיף בְּקִרְיָא אַחֲרִי
 עוֹד, יֵת יְרִשְׁלָם: ^ד **אַחֲרֵי יְהוָה יֵלְכוּ בְּאַרְיֵה יִשְׂאָג כִּי-הוּא**
יִשְׂאָג וַיַּחֲרִדוּ בָנִים מִיָּם: בְּתַר פְּלַחְנָא דִּי. יְהִכֹּן, מִימְרֵיהּ בְּאַרְיָא
 דְּמַכְלִי. אֲרִי הוּא יִכְלִי, וַיִּתְּפִנְשׁוּן גְּלוּתָא, מִמַּעַרְבָא: ^ה **וַיַּחֲרִדוּ כְּצִפּוֹר**
מִמַּצְרַיִם וּכְיוֹנָה מֵאַרְץ אַשּׁוּר וְהוֹשְׁבֵתִים עַל-בֵּיתֵיהֶם
נָאִם-יְהוָה: כְּעוֹפֵא דְאֵתִי בְּגֵלְאִי בֶן יִיתוֹן, דְּגָלוּ לְאַרְעָא דְּמַצְרַיִם.
 וּכְיוֹנָה דְּתִיבָא לְגו שׁוֹבְכָה בֶן יִתּוּבֹן, דְּאִטְלִטְלוּ לְאַרְעָא דְּאַתּוּר.
 וְאַתִּיבְנוּן בְּשָׁלֵם, לְבֵיתֵיהוֹן. וּמִימְרֵי יְהִי בְּסַעֲדָהוֹן, אָמַר יְיָ: ^ו **סִבְבֵּנִי**
בְּכַחַשׁ אֶפְרַיִם וּבְמִרְמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם-
אֵל וְעִם-קְדוֹשִׁים נְאֻמָּן: אֲסַגִּיאוּ קֳדָמִי בְּכַדְבִּין, בֵּית אֶפְרַיִם.
 וּבִנְכַלִּין, בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּדְבֵית יְהוּדָה. הוּוּ מִתְקַפִּין בְּפִלְחָנִי עַד דְּגָלָא עֲמָא
 דְּאֱלֹהָא, מֵאַרְעָהוֹן. וְאַנּוּן דְּהוּוּ פְּלַחִין קֳדָמִי בְּבֵית מִקְדָּשָׁא, וּמִתְקַרְנֵן עֲמָא
 קִדִּישָׁא. בְּכִין, הוּוּ קִימִין: ^ז **אֶפְרַיִם רָעָה רוּחַ וְרֹדֶף קָדִים כָּל-**
הַיּוֹם כְּזָב וְשָׂד יִרְבֶּה וּבְרִית עִם-אַשּׁוּר יִכְרְתוּ וְשָׁמֶן
לְמַצְרַיִם יוּבַל: בֵּית יִשְׂרָאֵל. דְּמֵן לְדְרוּחַ זָרַע, וְעַלְעוּל חֲצִיד. כָּל
 יוֹמָא. בְּדַבִּין וּבְזָא, מִסְגֵּן. וּקַיִם, עִם אֶתְוֹרָאָה אֶקִּימוּ. וְקִרְבָּנָא, לְמַצְרַיִם
 וְזֹלָק הִדְקִדּוֹק: ^ח **בְּעִבְאִים.** הַחִירִיק בֵּאלִיָּה בְּכָל סַפְרֵי תִימָן, וְהַיּוֹד נַחֲה, וְהַרִי"ל כְּתַב
 בְּהִיפֵךְ, וְלֹא כֵן הוּא בְּכָל סַפְרֵי תִימָן בְּכָל תִּיבוֹת הַדּוּמוֹת לְזֶה כְּגוֹן עַפְאִים (תִּלְיִם קד-יא) פְּרָאִים
 (תִּלְיִם קד-יד). חוּץ מֵאוֹתָן שִׁיצְאוּ מִן הַכֹּלל ע"פ הַמוֹסְרָה וְהַעֲד תִּיבַת תְּלוּאִים שֶׁבְּפִסּוֹק רֵאשׁוֹן:
^י **כִּי הוּא יִשְׂאָג.** קִמְץ בִּזְקָף קִטּוֹן:

מוֹבִלִין: ה וְרִיב לַיהוָה עִם־יְהוּדָה וּלְפָקֶד עַל־יַעֲקֹב
 כְּדַרְכֵּיו כַּמַּעֲלָלִיו יָשִׁיב לוֹ: וְדִינָא קָדָם יי, עִם דְּבֵית יְהוּדָה.
 וּלְאַסְעָרָא עַל יַעֲקֹב, כְּאַוְרַחְתִּיָּה, כְּעוֹבְדוּהִי תִקְנִיָּא, יְתִיב לִיה:
 ט בְּבִטָּן עֲקֹב אֶת־אֲחָיו וּבְאוֹנוֹ שָׂרָה אֶת־אֱלֹהִים: נְבִיאָא,
 אֵימַר לְהוֹן. הָא יַעֲקֹב אֲבֻכּוֹן עַד לָא אֲתִילִיד, אֲמִיר דִּי־סָגִי מִן אֲחוּהִי,
 וּבִתְקַפְיָה, אֲתִרְרַב עִם מְלָאכָא: ד וַיֵּשֶׁר אֶל־מְלָאךְ וַיְכַל בְּכָה
 וַיִּתְחַנֵּן־לוֹ בֵּית־אֵל יַמְצֹאֵנוּ וְשֵׁם יְדַבֵּר עִמָּנוּ: וְאַתְרַב עִם
 מְלָאכָא, וַיְכַל. בְּכָא, וּבַעֲא מִנִּיה. בֵּית אֵל, אֲתַגְלִי עֲלוּהִי וְתַמָּן, יַמְלִיל
 עִמָּנָא: יא וַיְהוֹה אֱלֹהֵי הַעֲבָאוֹת יְהוָה זָכְרוֹ: הָא יי אֱלֹהֵי
 עֲבָאוֹת דְּאֲתַגְלִי עַל אַבְרָהָם, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב. וּכְמָא דְאַמִּיר, עַל יְדֵי מֹשֶׁה,
 יי, דְּכַרְנִיָּה לְכָל דֵּר וְדֵר: יב וְאַתָּה בְּאֱלֹהֶיךָ תֵּשׁוּב חֲסֹד
 וּמִשְׁפָּט שְׁמֹר וְקִנְיָה אֶל־אֱלֹהֶיךָ תִּמְיֹד: וְאַתָּה, בְּפִלְחָנָא דְאַלְהֶךָ
 תִּתְקַף. חֲסֵדָא וְדִינָא, טו, וְסִבֵּר לְפִרְקָנָא דְאַלְהֶךָ, תְּדִירָא: יג כְּנַעַן
 בִּידוֹ מֵאוֹנֵי מִרְמָה לַעֲשׂוֹק אָהֵב: לָא תְהוֹן, כְּתַגְרִין. דְּבִידִיהוֹן,
 מוֹזְנוֹן דְּנִכְל, לְמִינֵס רַחֲמִין: יד וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אֶךְ עֲשֵׂרְתִּי
 מִצֵּאתִי אוֹן לִי כָל־יְגִיעִי לֹא יַמְצֹאוּ־לִי עוֹן אֲשֶׁר־חֲטָא:
 וְאַמְרוּ, דְּבֵית אֶפְרַיִם. בְּרַם עֲתֵרְנָא. אֲשַׁכְחָנָא אוֹנִים, לָנָא. נְבִיאָא, אֵימַר
 לְהוֹן. הָא כָּל עֲתֵרִיכוֹן, לֹא יִתְקִים לְכוֹן, בְּיוֹם תִּשְׁלַמַת חוֹבִין: טו וְאַנְכִי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד אוֹשִׁיבְךָ בְּאַהֲלִים בְּיָמֵי
 מוֹעֵד: וְאַנָּא. יי אֱלֹהֶךָ, דְּאַפִּיקְתָּךְ מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם. עוֹד, אוֹתִיבְנֶךָ
 כַּמִּשְׁכָּנִין, בְּיוֹמֵי קָדָם: טז וְדַבַּרְתִּי עַל־הַנְּבִיאִים וְאַנְכִי חֲזוֹן
 הַרְבִּיתִּי וּבִיד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה: זְמַלִילִית, עִם נְבִיאָא. וְאַנָּא,
 נְבוֹאָן אֲסַגִּיתִי. וּבִיד עַבְדֵי נְבִיאָא, שְׁלַחִית: יז אִם־גִּלְעָד אוֹן אֶךְ־
 שׂוּא הָיוּ בְּגִלְגָּל שׁוֹרִים זְבָחוֹ גַם מִזְבְּחוֹתֶם כְּגִלִּים עַל

תִּלְמִי שְׂדֵי: אִם בְּגִלְעָד הוּא אָנוּסִיךָ בְּרֵם בְּבֵית גְּלָגְלָא, תוֹרִין לְטַעֲוֹן
דְּבַחוּ. אַף אִיגוּרִיהוֹן, אִסְגִּיאוּ בִּיגְרִין, עַל, תַּחֲוִמֵי חֻקְלָן: וַיְבָרַח
יַעֲקֹב שְׂדֵה אֲרָם וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל בְּאִשָּׁה וּבְאִשָּׁה שְׁמֵר:
נְבִיא, אִימֵר לְהוֹן. הָא יַעֲקֹב אֲבוּכוֹן, אֲזַל לְחֻקְלֵי אֲרָם. וּפְלַח יִשְׂרָאֵל,
בְּאַתְתָּא, וּבְאַתְתָּא, נָטַר עָנָא: וּבְנְבִיא הָעֵלָה יְהוֹה אֶת־
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וּבְנְבִיא נְשֹׁמֵר: וְאַף כִּד נַחְתּוּ אֲבֵהֲתֻכוֹן
לְמִצְרַיִם נְבִיא, שְׁלַח יֵי. וְאַסִּיק יֵת יִשְׂרָאֵל, מִמִּצְרַיִם. וְעַל יְדֵי נְבִיא,
אַתְנַטֵּר:

(גֵּאֲלָנוּ יְהוָה עֲבָאוֹת שְׁמוֹ קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:)

(פֿרקנא. ייַ צבאות, שְׁמִיָּהּ, קדִישָׁא, דִּישְׂרָאֵל:)

עַל דָּא יתְבַרַךְ וַיִּשְׁתַּבַּח, שְׂמָא רַבָּא קְדִישָׁא. דִּי לְעִילָא, חֵיא וְקִימָא. מְבַרַךְ הוּא לְעָלַם,
וְלְעָלְמֵי עָלְמִיָּא:

גדג למנחת שבת
ושני וחמישי

למנחת שבת
ושני וחמישי

תפסיר דס"ג

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים

לְפָנָיו אֶל-עֵשׂוֹ אָחִיו אֲרָעָה

שְׁעִיר שִׁדָּה אָדוֹם: וּשְׁלַח יַעֲקֹב

אֲזַגְדִּין קְדָמוֹהִי. לִוְת עֵשׂו אֲחוֹהִי. לְאֶרְעָא

דִּשְׁעִיר לַחֲקֵלִי אָדָּוִם: ַּוַּיַּעַן אֲתֶם

לֹאֲמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לֵאדֹנִי לַעֲשׂוּ כֹה אָמַר

עֲבַדְךָ יַעֲקֹב עִם־לֶבָן גִּרְתִּי וְאַחֵר עַד־עֵתָהּ׃

(ד) תִּם בַּעַת' יַעֲקֹב בְּרַסֵּל בִּין
יְיִדֵּה. אֱלִי עָשׂוּ אֲכִידָה. אֱלִי
בְּלֵד אֱלִשְׂרָאָה אֱלִי בְּלֵד אָדוּם:
(ה) וְאוֹצֵאֵהֶם קִאִילָא. כְּדִיא
קוֹלֵד. לִסְיִידִי עָשׂוּ . כְּדִיא קֵאל
עַבְדֵּךְ יַעֲקֹב. אֲנִי סִכְנַת עֲנֵד

● ————— רש"י ————— ●

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים. מַלְאָכִים מִמֶּנּוּ: שְׁצָרִיכָה לַמֶּד בְּתוֹחֲלָתָהּ הִטִּיל לָהּ הַכְּתוּב
הָא"ב בְּסוּפָהּ: כִּגְרָתִי. לֹא נִעֲשִׂיתִי שׁוֹר וְחֹשֶׁב